

VILÁGPOLITIKA

Amerika-ellenesség az európai elit identitáskeresésében

Folyik a mérlegelés Európa helyéről a jelenlegi globális környezetben. Az Atlanti-óceán mindkét partján a politikai vezetők úgy hivatkoznak Európára, mintha az meghatározott politikai egység lenne, erős identitással. Európát gyakran kritizálják vagy dicsérik, ezért vagy azért az eredményért, mintha egységes politikai testületként létezne. Az ilyen kommentárok gyakran figyelmen kívül hagyják, hogy Európából hiányzik az a politikai és történelmi koherencia, amellyel Kína és az Egyesült Államok rendelkezik.

Legalább 44 általánosan elismert szuverén állam létezik Európában, amelyek közül 27 az Európai Unió tagja. A legtöbb európai számára a nemzeti identitás felülírja az EU-hoz való tartozásukat. Nincs olyan európai identitás, amely a kínai vagy az amerikai kulturális megfelelőjeként létezne. Csak Európa nemzetállamai – mint például Franciaország, Németország vagy Lengyelország – rendelkeznek olyan identitással, amely összehasonlítható Kína vagy az Egyesült Államok identitásával, de nem az EU-éval.

Az említett két országgal ellentétben, amelyek nemzeti identitással rendelkeznek, bármi, ami hasonlít az európai identitásra, poszt-nacionális identitásnak tekinthető. A gyakorlatban a poszt-nacionális identitás az eltávolodást jelenti a nemzetállamtól, mint a hovatartozás elsődleges forrásától, és a nemzetalapú identitás antitezisét képviseli.

Az EU elitjének egyes részei és globalista beállítottságú támogatóik számára a poszt-nacionális hovatartozás kevés problémát jelent. Azonban a legtöbb ember számára, akik Európa különböző közösségeiben élnek, a poszt-nacionális identitásnak kevés jelentése van. A tapasztalat azt mutatja, hogy a poszt-nacionális EU-identitásból hiányzik az az erkölcsi mélység, amely szükséges lenne ahhoz, hogy motiválja a kontinens népeit. Az EU-t irányító technokrata menedzserosztály teljesen tisztában van azzal, hogy az intézményei nem örvendenek közszereplésnek, és hogy az európai identitás jelenleg nem valóság, és kialakítása továbbra is állandó munkát igényel.

Az évtizedek során a poszt-nacionális európai identitás támogatói többek között az Amerika-ellenesség negatív előítéleteinek ápolásával próbálták előmozdítani céljaikat. Ez a fő oka annak, hogy az Amerika-ellenesség ismét előítéletként jelent meg Európában. A mainstream média ezt lelkesen népszerűsíti, és a kontinens kulturális elitje széles körben támogatja.

Az év eleje óta Nyugat-Európán az Amerika-ellenesség hulláma söpört végig. Az olyan márkák, mint a Tesla, a McDonald's, a Coca-Cola és más amerikai termékek, újonnan indított fogyasztói bojkottkampányok célpontjává váltak. Az újonnan tervezett mobilalkalmazások, amelyek lehetővé teszik a vásárlók számára az amerikai termékek azonosítását

és bojkottálását, megugrottak a letöltések számában. „Amerikát kritizálni, bojkottálni és eltávolodni mostanában divatos Európa-szerte” – jegyzi meg az Euractiv egyik cikke.

Az idei milánói-cortinai téli olimpián az amerikai küldöttség a több mint 65 000 fős tömeg kifütyülésével szembesült. Amint egyik, az eseményen részt vevő ismerősöm elmondta, ez a reakció teljesen spontán és ragályos volt. Az európai média egyes részei örömmel számoltak be az eseményen résztvevő amerikai alelnök kifütyüléséről is. Kaja Kallas, az Európai Unió külpolitikájának fő képviselője egyik riporternak azt mondta: „A közönségünknek is van büszkesége, európai büszkeség”. Úgy tűnik, hogy az EU-t irányító főnökök számára az Amerika-ellenesség az európai büszkeség ápolásának eszközeként szolgált.

A mainstream európai politikusai és a médiaszemélyiségek nyíltan ontják ellenségeskedésüket mindennel szemben, ami amerikai. Ezt a reakciót jellemzően érthető válaszként értelmezik arra a megaláztatásra, amelyet Európa elszenvedett Donald Trump elnök és munkatársai részéről.

A történelem bizonyítékaira támaszkodva azt állítom, hogy az Amerika-ellenesség jelenlegi hulláma nem pusztán Trumpra adott reakció. Már nagyon régóta létezik, és időszakonként mozgósítják az európai egység ügyének előmozdítása érdekében. Ideológiai erőforrás, amelyet az uralkodó elit a kontinentális identitás erősítésére használt fel.

Az utóbbi időben is az egység megteremtésének eszközeként kezdték használni. Ez az előítélet túlmutat a szokásos baloldali és jobboldali megosztottságon. Az Amerika-ellenesség vonzerejét az európai elit egyes részei számára jól mutatja, hogy a 20. századtól kezdve mind a baloldal, mind a jobboldal kialakította a saját Amerika-ellenességét. Ahogy Sergio Fabbrini megjegyezte: „az Amerika-ellenesség egyike azon kevés nyilvános filozófiáknak, amelyek egyesíthetik a baloldalt, a jobboldalt és a katolikus egyház nagy részét”.

Philippe Roger lenyűgöző tanulmányában, a *L'Ennemi américain*-ben elemezte, hogy Franciaországban a konzervatívok és a monarchisták egyesítették erőiket „esküdt belpolitikai ellenségeikkel, a republikánusokkal és az antiklerikális frakciókkal, elítélve az amerikaiakat – akiket az angolokhoz és németekhez képest ma különállónak, »kemény és bosszúálló« fajnak tekintünk”. Roger megjegyezte, hogy „az Amerika-ellenesség volt az egyetlen »francia szenvedély«, amely lecsillapította a többi... Ez az Egyesült Államok rovására történő megbékélés... a franciaországi politikai szellemi élet állandó eleme maradt... Legalább most már tudták, kit gyűlöljenek együtt”. Bár az Amerika-ellenes ideológia nagyobb intellektuális visszhangra talált Francia-

Folytatás a 3. oldalon

Sivatag arab férfival

KÖZÖSSÉGBEN

Tavaszcélú „banalitások”

G. Winkler professzor, ismert és elismert jogtudós egyik, a jogtörténetről és államtudományról bevezetésébe tartott előadásában ismételt példázatokkal világította meg okfejtését. Egyik alkalommal éppen Robinsonra tért ki; története ismeretét feltételezte hallgatói részéről. Ez alkalommal arra irányította a figyelmet, hogy a hajótörött mindennapi kihívásai története helyett tekintsék úgy, mint egyedüli szigetlakót, aki nem függött senkitől és nem tartozott felelősséggel senkinek. Egyetemi hallgatókként olvassák újra a regényt, ezáltal azonban az egyén és közösség vonatkozásában vegyék szemügyre.

A példázat magyarázatul szolgált arra, mivel jár bármely közösségben élve a hovatartozás kérdése. Ezen mindenkor el lehet gondolkodni, napjainkban meg különös hangsúly helyeződik rá, igaz, feltételeken található a kérdés megközelítése. Egyesek egyre-másra arról papolnak, hogy érvényüket veszítették a hagyományos regulák, ki-ki saját maga szabta szabályokat állít fel és változtat, de ebben nincs jelentősége a külvilággal való érintkezésnek. Robison, mintegy visszatérve a magányos szigetről, tovább éli rendkívüli mindennapjait. Valójában mindnyájan így vagyunk: születésünkkor belepoty-tyanunk valamilyen közösségbe, amelynek köre növekedésünkkel egyre tágul, míg eljutunk a valóság és róla alkotott fogalom összetettségéig. Mi közünk van környezetünkhöz, mi köt embertársainkhoz, vajon tudjuk-e tőlük függetleníteni magunkat? Ténylegesen egyre nagyobb méreteket ölt a *single-élet*-mód. A négy fal között a legszükségesebbek kivételével (munkahely, bevásárlás) alig osztjuk meg belső világunkat bárkivel; még szabadidőnk is időleges, átmeneti kapcsolatokra építjük.

Vizsgálódás kérdése, ki mennyire szabadon, vagy kényszer hatására került az elszigeteltségnek, elszigetelődésnek erre a fokára. Amennyire megtudhatók is válaszok, a legenyhébb az elviselhetőség, de inkább rossz közérzet érezhető ki belőlük. Csalódásból származó bizalmatlanság szülöttje mindez, vagy alkati kérdés, amikor az egyén nem tud vagy nem akar beilleszkedni a személytelen tömegnek tartott közösségbe? Bárhogyan tépelődünk is, nem kerülhető meg a kölcsönöség, az egymásra hatás kérdése, amin el kell gondolkodnunk, mert akárhogyan vesszük

is, valahogyan nincsenek rendben, mert szétesőben, rendezetlenek kapcsolataink. Ha ez így van, meg kell vizsgálnunk azokat a tényezőket, együttthatókat, amik befolyásolják, sőt meghatározzák az egész társadalom, mint közösség összetételét és működését.

Az újdonsült Nobel-díjas Krasznahorkai László erről nyilatkozva ismételt a társadalmi elit erkölcs- és felelősségtudatát hozta felszínre, ami alól saját magát sem vonja ki. Ha már ennyire sikerült megvonni a határokat, a felvetett utalások tovább gondolása alapján meg lehet határozni azt is, mik a rossz közérzet okozói, mik az okai, és a kilábolásra milyen megoldások, milyen lehetőségek kínálkoznak? Amennyiben elfogadjuk Krasznahorkai kétségtelenül elitér felfogását, elsősorban az értelmiség elitjére hárul a keresés és megtalálás feladata.

Habár szalmacséplésként is felfogható, mégsem felesleges három fogalom említése az emberi élet értelmével-céljával kapcsolatosan: a küzdés maga, küzdeni erőnkől a legnemesbékért (Kölcsey, Vörösmarty), az otthonosság meglelése.

„*Hazaszeretet egyike a kebel tiszteletre legméltóbb szenvedelminek; de sok kívántatik, míg annak tiszta birtokába juthatunk.*” (Kölcsey: Parainesis)

„*Mi dolgunk a világon? küzdeni Erőnk szerint a legnemesbékért. Előttünk egy nemzetnek sorsa áll.*”

(Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban) *Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.* (Tamási Áron: Abel)

A két előbbi idézet a 19. század (magyar) gondolkodásának sarkalatos tétele, míg a harmadik a 20. század emberének otthontalanságában célként az otthon meglelését jelöli meg, ha bárhol is.

Othon viszont csak közösségben érezheti, tudhatja magát az ember, s a valahol megjelölés nem kötődik földrajzi értelemben vett területhez, ponthoz. Igaz, ennek ellenkezője, az otthontalanság is az egyén és közösség viszonylatában érződik, tapintható ki.

Kölcsey és Krasznahorkai ugyancsak messze esnek egymástól (nem csak időben), mégis meglepően utalnak mindketten az irigységre és önzésre, mint rontó tényezőkre. Mindkettő olyan tulajdonság, ami nem összeköt, hanem szétválaszt. Talán nem állunk távol a helyes betájolástól,

Folytatás a 2. oldalon

FELHÍVÁS

Kedves Olvasónk!

Ha még nem tette meg, kérjük, rendezze előfizetését, ami mostantól évi 30 euró, vagy más pénzben ennek megfelelő összeg. A következő, május-júniusi számtól kizárólag előfizetőknek postázzuk az újságot. Számlaszámainkat a 16. oldalon, az impressumban megtalálják.

K Ö S Z Ö N J Ü K !

Dr. Seidler Andrea
elnök

Dr. Deák Ernő
főszerkesztő

HATÁROK NÉLKÜL

2026 Húsvét

Ezekben a vérzivataros időkben, amikor nemzet nemzet ellen, de még testvér testvér ellen is megy, mit is írhatnánk?

Amit a kereszténység 2000 éve mond: reményünk középpontja a feltámadt Krisztus. „Ő azért jött hogy békét hirdessen nektek, a távollevőknek, és békét a közellevőknek.” (Ef 2, 17)

A korai századokban a keresztények csak a Húsvétot ünnepelték. Ez az ünnepek ünnepe azóta is a hívők számára.

A világban pedig a Karácsony tűnik jelentősebbnek, elfogadottabbnak, központiabbnak. Talán a családi jellege, és az ajándékozás miatt.

De van, ami az evilágra születésnél sokkal fontosabb: a feltámadás,

Jézus feltámadása halottaitól. Számunkra az újjászületés, az örök életre való születés a nagy fordulat...

Századokon át a szentek példája vonzott ezen az úton. Ma a tömegmédiát a negatív példák állítják zömében elének és ezek lefelé húznak, önmegváltó gondolatokat sugallnak, vagy a reménytelenséget, amiből az agnoszticizmus, a nihilizmus, a dekadencia következik.

„Miért kerestek az élőket a halottak között? Nincs itt, feltámadt.” (Lk 24, 5b-6) – hangzik Húsvét hajnalán a kérdés az asszonyok felé.

Sokan ma is rossz helyen keresik Krisztust. És főleg rossz módszerrel.

A hitnek és az értelemnek egyensúlyban kell lennie. Jó helyen, jókor és jól kell használni. Amikor nem lehet bizonyosságot szerezni, akkor hinni kell, amikor pedig lehetséges, ott érvelni, reálisan mérlegelni kell.

Mind egyéni, mind közösségi ügyekben, lelkiükben és materiális kérdésekben, családban és társadalomban, templomban és azon kívül.

„Kevés megfigyelés és sok érvelés hibához vezet. Sok megfigyelés és kevés érvelés az igazsághoz.” – figyelmeztet minket ma is Alexis Carrel Nobel-díjas kutató orvos.

Jézus olyan távlatot és reményt adott, ami nem evilágra szól, túlmutat azon, de jelen életünkhöz is megadja a kulcsot.

A feltámadás fénye lehetőséget ad, hogy jól lássuk az életünket, ereje pedig segít, hogy a jót tegyük. Egyfajta felhajtóerő a lelki értelemben is meglévő és működő gravitációval szemben. Felemel, mindavval szemben, ami lehúz.

A világ véges dolgokba vetett reményt kínál és azt akarja az öröklétre vetíteni. Akik pedig hisznek benne csodálkoznak, hogy nem igazán működik. Látszólag és rövid távon talán úgy tűnik igen, de végső választ, segítséget nem ad.

Idézem a ciszterci generális főapátot, Mario-Giuseppe Leporit. Örülök, hogy megoszthatom, amit kaptam – mi másom van? (vö. 1 Kor 4,7) Teljesen a szívemből szól. Jobbat – ebben a felzaklatott és végsőkéig feszült helyzetben – nem tudnék írni:

„Krisztus feltámadt. Krisztus újdonsága beragyogja az egész emberiséget. De ezt anélkül teszi, hogy tagadná közeledtének gyengédségét. Találkozni akar az asszonyokkal, majd az összes tanítvánnyal, velünk bezárólag, tiszteletben tartva minden szív, minden lelkiismeret tétovázó útját. Mert a Feltámadt újdonsága nem azért hengerel le bennünket, hogy megsemmisítsen, hanem, hogy bevonjon minket az Atya felé vezető útjába, mint egy apa, aki, amikor az úton találkozik elveszett gyermekével, megfogja a kezét, gyengéden beszél hozzá, talán egy kicsit megdorgálja, ha szükséges, felveszi a karjaiba, és ha ellenáll, szorosabban magához öleli, hogy hazavigye.”

Isten szeretetének mindent elsöprő hatalma, ilyen gyengéd. Nem csak a születése, amikor kiüresítve magát gyenge kisbabaként jött közénk, hanem Húsvét hajnalán is, amikor erőben támadt fel. Többek között ez ragadott engem magával és lelkesít azóta is nap, mint nap.

Tudatában kell legyünk, hogy „az üdvösség, a megváltás, az új élet nem a mi műveink: ezek a már beteljesedett kegyelem, a helyrehozott kárhoz, a felszabadult rab-szolgaság, a feltámadt élet. Olyan, mintha a tükörbe nézve rájőnnénk arra, hogy megváltoztunk. De a tükör, amelybe nézünk, nem saját magunkat veri vissza nekünk, hanem Krisztus képmását, aki által az Atya fényében látjuk magunkat.”

Kívánom minden Olvasónak, Mindannyiunknak, hogy jó helyen és jól keressük Jézust, a Feltámadottat, és az Ő igazságát. És megtalálva azt, jól lássuk magunkat. Az Ő igazsága fényében magunkra és a világra vonatkozóan. Magunkra és a Másikra vonatkozóan – akivel éppen nem értünk egyet...

Ma, amikor azt mondják mindenkinek igaza van, mi meg szeretnénk találni az Ő tanításának és életének ránk vonatkozó, ma is érvényes következményeit. Azt a közös igazságot, ami mindannyiunkra vonatkozik. Ami egységet és békét teremthetne sokféleségünkben és minden küzdelmünk ellenére.

Készüljünk és ünnepeljünk így! Éljük a húsvéti erőforrásból, ne csak mint hagyományból, hanem annak életadó erejéből!

VARGA JÁNOS, a Pázmáneum rektora

VÁLASZTÁS IDEJÉN

Kampánycsend helyébe

Március 15. és április 12. A nemzet mindenkori és – az idejében – a demokrácia ünnepe. A két fogalom persze jól megfér (hetne) egymás mellett. „Haza és haladás” – írhatta a maga természetességében Kölcsey a reformkorban, amikor még nem torzította el fogalmait a pusztító 20. század és annak eltorzult ideológiái. Sem a fajelmélet, sem a sovinizmus, sem a történelem egyirányúságában hívő, a „földi paradicsom” megvalósíthatatlan ígéretét hordozó különböző haladáshitek (mint a kommunizmus vagy a saját arcképétől mára teljesen megfosztott liberalizmus). Persze gondolatban akár ma is megpróbálhatnánk az egyesítést: ahogy március 15-e nemcsak a nemzeti szuverenitásról és összetartozásról, hanem a törvény előtti egyenlőségről, felelős kormányról és az első népképviselői országgyűlésről is szól, úgy jó esetben a választás sem egy találmányra húzott ikszet vagy keresztet, hanem a haza sorsa iránti felelősségvállalást is megtestesít.

Az egykor létező kampánycsend intézménye iránti nosztalgia egyre erősebb bennem. Tény: nehezen volt ellenőrizhető, újabb és újabb jogeseteket képzett, feszített figyelmet követelt újságíróktól és közszereplőtől egyaránt, és létét akkor különösebben nem is értékeltük. Visszagondolva rá most mégis úgy érzem: nemcsak egy napi – nyilván nagyrészt színlelt – nyugalmat és megállást jelentett, de valamiképpen még a felelősségteljes döntés utolsó mérlegelésének illúzióját is hordozta. Pontosan azokat a jelenségeket, amelyekről azt érezzük, hogy a választásnak (felelősségvállalás) és az életünknek (nyugalom) is szólnia kellene. Elgondolkodtam, mit írnék akkor, ha e jogintézmény ma is érvényben lenne. A választás napjáig és e lap megjelenéséig reményeink szerint úgyis lesz egy csendesebb időszakunk, a húsvét. Talán pár napra életünk és a világ tulajdonképpen, igazi lényege is feltáratul előttünk. Hiszen – ahogy Babel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek fogalmazott egy nemrég elhangzott, mély értelmű prédikációjában – Jézus Krisztus a *Hegyi beszéddel* olyan „kampánybeszédet” mondott, amelyet a világ egyetlen politikusa sem merne elmondani. De húsvét után aztán a pártok és jelöltek még egy újabb, utolsó mozgósítással megpróbálják egybeterelelni a legtöbb maguk melletti szavazatot vasárnap estig.

Nem hagyott nyugodni a gondolat. Arra jutottam, hogy ha létezne még kampánycsend – és jöghatósága a *Bécsi Napló*ra is kiterjedne –, a gyakori köz- és magánhangulatainkkal elletében csupa szép és optimista dolgot írnék. Hogy a mi választásunk valós és szabad, hogy minden irányú manipulációs kísérletek (sajtó, pénz, titkosszolgálat(ok), közösségi vagy inkább közösség nélküli média stb.) ellenére egymástól valósa-

gosan eltérő jövőképek között dönthetünk. (Sok keleti és nyugati polgár irigyelhet miniket ezért!) Megírnám, hogy már negyedszer szavazhat nagyobb részt korlátok nélkül az összmagyarság, nemcsak az ország, de tulajdonképpen a nemzet gyűlését is megteremtve. Minden acsarkodás ellenére fog szavazat érkezni a meggyötört Kárpátaljáról és a mindig mostohán kezelt Moldvából is. És persze a nyugati diaszpóra magyar világából is. Azoknak, akik szerint nem jelent „felelősséget” egy voks, vagy aki szerint tétje és értelme sincs az egésznek, azoknak id. Klement Kornél, Frankfurtban élt ’56-os emigráns, majd a németországi magyar diaszpóra egyik meghatározó alakja jut eszembe, aki 2014-ben, nyolcvannégy évesen lett első szavazó. Ezt írta akkor: „Isteni kegyelemnek tartom, hogy eddig az országos magyar választásokon nem vehettem részt... Most a szavazólapomat két könnycseppel pecsételhettem le. Ti, otthoniak, talán el sem tudjátok képzelni, hogy milyen erkölcsi elégtétel ez nekünk, hogy az egész nemzettel együtt szavazhatunk.” És megírnám azt is, hogy a megválasztott képviselőink a világ egyik legszebb Országházában tehetik majd le az esküt, amely végre ismét teljes valójában pompázik – a történelemben talán először, mindenféle tatarozás nélkül –, és amely előtt végre méltó és történelmi szerepünkhöz illő tér terül el, szabadságharcosok, nagy építők, mártírok szobraival és az összetartozás impozáns, de nem kihívó emlékművével.

Csejteji Dezső filozófus ezt írja a *Magyar Nemzet* hasábjain: „A természetben az okozat általában nem foglal többet magában annál, mint ami az okban volt; az emberi világban azonban a jel mint szándék következmények egész sorát indítja el. [...] ...azzal, hogy X jelet teszünk az úrlapra, abbéli szándékunkat is kifejezzük, hogy bele akarunk szólni a haza sorsába; igényt tartunk arra, hogy saját ügyeinkben ne mások, ne idegenek döntsenek a fejünk fölött, hanem mi magunk, s tegyük ezt a legjobb lelkiismeretünk szerint. [...] De ez az X jel nemcsak a térben, hanem az időben is messzi hullámokat vet. S abban a kézben, amely behúzza, ott van a múlt, azok mozdulata is, akik hajdanán az ekeszarvát fogták, városokat építettek, fegyvert ragadtak a haza védelmében, vagy épp gyermeküket mentve menekültek a nádasok, lápok mélyére. Az idő láncolatát pattintjuk szét, ha hűtlenek leszünk hozzájuk, reményeikhez. Az az apró jel a választási úrlapon ily módon nemcsak politikai, hanem teret és időt átölelő, metafizikai jelentőségű is.” (*E jelben győzni fogunk mindnyájan*. 2026. 03. 21.)

Ha eljött az idő, cselekedjünk hát belátásunk szerint. És menjünk választani.

NAGYMIHÁLY ZOLTÁN

TÁMOGATÁSI KÉRELEM

Támogatási akciónk 2002. júniusi beindítása óta – ide értve az Őrség naptárunk révén átutalt adományokat – a *Bécsi Napló* 2026/1. számában közzétett 147.988,19 euró 2026. február végéig az alábbi támogatásokkal növekedett:

BAZSÓ Ákos	25,00	KILYEN Béla, dr.	60,00
BENCICS Miklós, dr.	150,00	KOSZMOVSZKY Mária	20,00
BURUS Árpád Csaba & Katalin	50,00	KÖRNYEFALVY Ottó	20,00
CZINGRABER Aladár	100,00	LÁSZLÓ Zoltán	20,00
CSORDÁS Ádám, dr.	100,00	LINKE-GECSE Mária	25,00
DOMBI Csaba	40,00	LÖSCHL Josef	40,00
GÁBOR Vince	10,00	NÉMETH Péter, DI & Hannelore	40,00
GIRARDI-QUINTU Erzsébet	30,00	WÜSTER Mária	100,00
HODOR Mária-Magdolna	25,00	Összesen	855,00

A támogatások eddig befolyt teljes összege 148.848,19 euró.

Hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásukkal lehetővé teszik a Bécsi Magyar Otthon fenntartását, amely a legkülönbözőbb rendezvények, társas összejövetelek mellett a Bécsi Magyar Iskolának is otthonul szolgál.

Seidler Andrea elnök

Hausmann-Farkas Erzsébet főtítkár

Albert László pénztáros

Tavasváró „banalitások”

→ Folytatás a 1. oldalról

ha a harmónia, concordia, az összecsengés, egybehangzás központi kérdését célozzuk meg. Nélkülük nem jöhet létre, nem létezhet kohézió, ami nélkül individuumok, egyének halmazára esik szét a társadalom.

Rozsdás eszközök mindezek és banálishan hathat felemlegetésük. Mégsem felesleges igénylésük, talán nem is annyira elhanyagolható eszköztár, amit tudatosítani kell magunkban, azaz ki-ki magában, és nem évülő célként törekedni kell állandósításukra,

vagy ha nem így van, megvalósításukra. Kiművelésük nélkülözhetetlen feladat.

Radnóti Miklós a rossz világot, a vad jelent említette, amelyben élnünk kell, de arra szólított fel, mindig tudjuk, mit kell tenni azért, hogy más legyen. Krasznahorkai is mindenkit arra biztat, hogy legyen jobb.

Ez a biztatás nekünk, embereknek szól, nekünk személyesen kell cselekednünk, nem bízhatjuk ennek a kihívásnak elvégzését a mesterséges intelligenciára.

DEÁK ERNŐ

VILÁGVÁLSÁGI JELEK

Perzsák és mai „görögök”

Aiszkhülosz *Perzsák* című antik tragédiája a hübriszről szól: Xerxész perzsa uralkodó, mérhetetlen hatalomvágyában és gőgjében végül mindent elveszít a görögökkel vívott, általa kezdeményezett harcban. Idéznünk kell mit Dareiosz, Xerxész apjának szelleme mond a drámában fiáról, amiért az felelőtlenül megindította a hadjáratot, magára haragítva ezzel Zeust: „Azt gondolta, esztelen, hogy bár halandó, ő legyőz minden istenséget és Poszeidont, esztelenség ez, mi más, mely fiamat megszállta”. Most, két és fél ezer év után megfordult a kocka: nem a perzsák támadtak esztelenül a görögökre, hanem civilizatórikus analógiájuk, a mai idők legfejlettebbnek tartott országa, az Amerikai Egyesült Államok támadta meg Iránt, vagyis a perzsákat. Geopolitikailag nézve az eseményeket, a hírek szerint Izrael és személyesen Netanjahu miniszterelnök vette rá az amerikaiakat erre a háborúra, de mindenki számára nyilvánvaló, hogy az amerikai elnök, Donald J. Trump mérhetetlen hübrisze az igazi ok, amiért az USA beszállt ebbe a nagyon bizonytalan kimenetelű vállalkozásba. Meglátjuk, hogy Zeus és az olimposzi istenek megneheztekné-e rá ezért, de az biztos, hogy még leghűségesebb MAGA-szavazóbázisa és a világ nagy része is elfordul tőle ezért, ösztönén kívánja és ha bekövetkezik, majd örömmel látja a saját magának köszönhető sikertelenségét.

Szimbolikus, egyben ironikus is, hogy egy ősi civilizáció hagyományain felépült állam ad a Nyugat vezető erejének kemény ütést, miközben az éppen azt hiszi, hogy ő végez az általa gonosznak aposztrofált országgal. Mindenesetre, Irán, a perzsák utódja nagyon magas labdát adott az amerikaiaknak, illetve az őket a háborúba beugrató izraelieknek, és már most, az elején körvo-

nalazódni látszik, hogy az agresszorok vesztíteni fognak. Megérdemlik, nem kétséges, viszont a már amúgy is recsegő-ropogó világtrend most végleg összeomolhat.

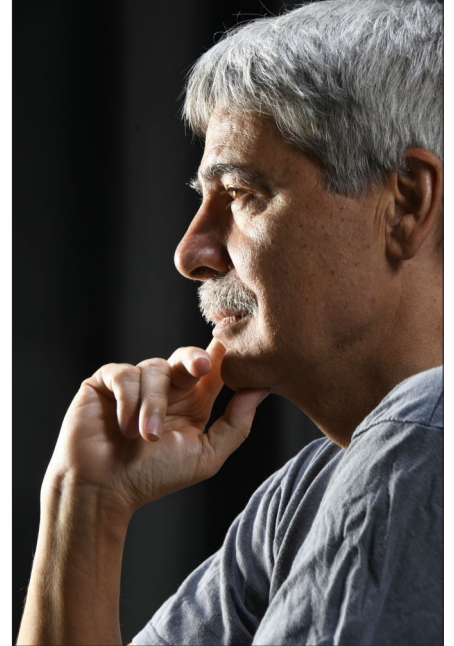
Amerika hozza a dekadencia és az ebből kihagyhatatlan arrogancia tankönyvi formáját, odáig menően, hogy még a nyelvezet is ahogyan Trump és Pete Hegseth, a Foxnews TV-show-sztárjából lett hadügyminisztere az iráni ellenfelet lépten-nyomon gúnyolják és aposztrofálják – gyávák, örültek, bujkáló patkányok stb. – teljességgel alpári szóhasználat, mely méltatlan civilizált hadviselő félhez, míg az iráni külügyminiszter nyilatkozatai, a háború ellenére is korrektül diplomatikusak, éles kontrasztban állva Trump és csapata egyik másik tagjának kocsmái színvonalú megnyilvánulásával szemben. A mérhetetlen hübrisz nem társult kulturált viselkedéssel.

Izrael és az USA valóságos irtóhadjáratot folytat az iráni rezsim ellen, és a legfőbb vezetővel, Khamenei ajatollahal az élen, az iráni kormányzat és hadsereg számtalan magas rangú tisztviselőjét, illetve parancsnokát megölte, a rendszer mégis működik és meglepően eredményesen ellenáll. Egyáltalán nem siratom az iráni diktatórikus teokráciát, de el kell ismerni, hogy jó stratégák, a Hormuzi-szoros de facto lezárásával, illetve az amerikai szövetséges Öböl-államok drónokkal és rakétákkal való szórványos bombázásával kiprovokált kőolaj árrobbanással Irán elérte, hogy néhány nap alatt gazdaságilag sikeresen belekeverte a háborúba az egész világot. Most mindenki, akin nagyot üt az energiaválság, Trumpra haragszik, beleértve az amerikaiak egyre nagyobb tömegeit is.

Hogy hogyan alakul a háború menete Iránban, nehéz előrelátni, de nagyon sok

katonai elemző állítja, hogy az ország hónapokig képes lesz védekezni, szárazföldi amerikai csapatokat pedig öngyilkosság partra tenni, holott a regnáló rezsimet lecserélni másként nem lehetséges, pusztán légitámadásokkal ez nem megoldható. Ha Irán csak néhány hónapig bírja az amerikai-izraeli agressziót, megnyerte a háborút, mert Trumpnak nincsen néhány hónapja. A megugrott üzemanyagárak és az ebből fakadó újabb inflációs hullám végkép beteszi az ajtót az elnöknek és republikánusainak az őszi félidős választásokon, nagyon sok republikánus fog kongresszusi hely nélkül maradni, a bizonyosan kialakuló demokrata új kongresszusi többség pedig már az első napokban tesz arról, hogy az elnök hatalmát jelentősen korlátozza, azután pedig hivatali leváltásának a kezdeményezése sem elképzelhetetlen.

Trump jól tudja mindezt, mégis belesétált az iráni csapdába, melyet nem annyira a perzsák leszármazottai, sokkal inkább azok halálos ellenségei, a cionisták állítottak neki. Izraelnek húsba vágóan fontos érdeke fűződött az amerikaiakat belekeverni ebbe a háborúba, és azt sem bánják egyáltalán, ha ezzel megrendül amerikai szövetségük Perzsa Öbölbeli pozíciója, pedig az Egyesült Államokra nézve ez lehet a legnagyobb baj, hiszen az amerikaiak jóléte és nemzetközi ereje az ún. petrodollárok nélkül fenntarthatatlan. Amellett, hogy a II. Világháború végén Breton Woodsban a dollárt a nemzetközi pénzforgalom tartalékvalutájának nyilvánították, Amerika léte a petrodollárok nélkül elképzelhetetlen. A módszer tulajdonképpen nagyon egyszerű: az USA és globális partnerei nagy mennyiségű kőolajat vesznek az Öböl-országoktól, azok pedig óriási jövedelmüket visszafekte-

Orosz István

tek az USA-ba, pénzüket amerikai állampapírokba fektetve. Az iráni háború ennek a több mint jövedelmező sok évtizedes üzleti modellnek vethet véget, hiszen mind a kőolaj kitermelése, mind szállítása elháríthatatlan akadályokba ütközik. Egyre világosabban látszik, hogy az USA, végzetesen téves számításai révén, elvágta maga alatt az ágat, mikor Iránt megtámadta és most teljességgel Irán stratégiájára van utalva, melytől függ, hogy mi lesz a háború, az amerikai elnök és az Egyesült Államok sorsa. „Azt gondolta, esztelen, hogy bár halandó, ő legyőz minden istenséget...” Mennyire illenek Trumpra Dareiosz dorgáló szavai, annak ellenére, hogy Xerxéssel szemben ő még csak nem is tragikus hős, pusztán egy nagyszájú és képzetlen amerikai showman, aki fejfelment a falnak, és most nagy valószínűséggel vesztésre áll a perzsákkal szemben, sajnos a katasztrófába magával rántva a világot. Pedig Allah a küzdelemben eddig még csak bele sem avatkozott... MARSÉTI KATÓ ZOLTÁN

HELYZETELEMZÉS

Két könyv jelent meg majdnem két évtized távlatában, melyeket a címek miatt nagyon könnyen össze lehet téveszteni, és mindkettő elég robbanóanyagot rejt magában.

Az egyik, „Merre tovább, Magyarország?” nyolc hosszú tanulmányban azzal foglalkozott, ami szójátékként az alcím adta: „reformkérdések – kérdéses reformok”. A vaskos kötet nyolc szerzője Magyarország iránykérdésére akart válaszolni, de nem útmutatásként, „inkább csak kérdezzünk”. A mai napig nem lehet tudni, mennyire érezték meg, hogy bukásra érett az akkori kormány. Tényként el lehet könyvelni: A kötet 2008-ban jelent meg. Egy évvel később Gyurcsány Ferenc visszalépett.

Még kevésbé lehet tudni, milyen kihatásai lesznek az idén megjelent másik „Merre tovább?”-nak. A 26 szerző munkája, melyet egy öttagú szerkesztőség öntött könyvformába, nem kérdez, de nem is ítélik. Az alcím nyitott és egyértelmű: „Magyarország helyzete és kilátásai”.

„A Boda Zsolttal közös cikkünk nem egyszerűen az elmúlt 16 év láttelete. Az is, természetesen, de igyekszünk kiutat mutatni, és potenciális megoldásokat kínálni a kialakult helyzetből”, mondta Szabó Andrea politológus, az ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont igazgatóhelyettese a „Magyar Hang”-nak. „Elemzésünkben a magyarországi demokrácia kultúráját vizsgálva egyrészt a politikai szocializációs, másrészt a kormányzási kultúra átalakításának folyamatát tárjuk fel.” A cél egyértelmű volt, Or-

Quo vadis, Hungaria?

bán Viktor miniszterelnök számtalanszor beszélt róla: „a hatalom újratemelésének hosszú távú biztosítása, azaz egy konzervatív-jobboldali-nemzeti kultúra hegemoniájának létrehozása és egy lojalitáson alapuló kormányzási kultúra megteremtése”.

A két kötet erősen eltérő motivációkkal keletkezett, de a címek hasonlósága mellett egy személy is összeköti őket majdnem két évtized távlatában: Romsics Ignác történész, a komolyság és megbízhatóság garanciája. Tőle származik az a kijelentés, hogy az írásokat „bármilyen külső megrendelés nélkül, a jövő iránti felelősségtől vezérelve, ha úgy tetszik, kötöttségek nélkül” írták. Szerkesztőkollegáival és a többi szerzővel együtt „nem aktív szerepvállalásra töreksenek”. A 444.hu online-újságnak adott interjúban a teljességre törekvést nevezte a kötet igazi jelentőségének: „Az állam és a rendszerei csaknem teljes keresztmetszetről helyzetképet adunk. Mindegyik tanulmány diagnózissal kezdődik és javaslatokkal fejeződik be.”

Pálinkás József atomfizikus, aki az első Orbán-kormányban oktatási miniszter, 2008 és 2014 között a Magyar Tudományos Akadémia elnöke volt, ugyan csak szerkesztőként dédelgette a kötetet: „Sorsfordító időkben mindenkinek meg kell szólalni, akinek van az önérdéken kívül is mondanivalója közös dolgaink alakításáról, mert mindannyiunk felelőssége a kialakult helyzet éppúgy, mint a jövő.”

Szathmáry Eörs evolúcióbíológus saját magának szabta meg a feladatot: „Az értelmiség ilyen helyzetben azt teheti, hogy a legjobb tudása és nemzetközi kitekintése alapján elemzi a jelent és átgondolja jövőt, minél nagyobb számú honfitársa boldogulása érdekében.”

A legpesszimistább tanulmányt Gyurgyák János történész-könyvkiadó készítette. Függetlenül attól, hogy az április 12-i országgyűlési választásokon földrengésszerű változásban reménykedik, ez „csak a kezdetet jelenti, a neheze csak ezután következik”. Szerinte „a magyar politikával ugyanis rengeteg baj van, de mindezek eltorpílnak amellelt, amivel a magyar társadalomnak kellene végre szembenéznie”. Hogy miért? Gyurgyák válasza: „A politikától várni jelenleg ezek megoldását merő illúzió, a politikusok ugyanis abban érde-

keltek – minél élesebb és kiszámíthatatlabb a választási küzdelem, annál inkább –, hogy udvaroljanak és minél többet ígérjenek a magyar társadalomnak. De ennek az árát egyszer valakinek meg kell fizetnie.”

A kötet árát mindenesetre érdemes megfizetni. A szerzők különbözőségük ellenére ugyanis egyöntetűen úgy látják, meg tudnak győzni minden olvasót: Magyarországnak van jövője – függetlenül attól, hogy melyik irányba indul április 12-e után.

U. i.: Volt még egy harmadik kötet is, amely az iránykérdést tette fel. 2011-ben az „Ost-europa” nevű folyóiratban jelent meg németül, de latin címmel: „Quo vadis, Hungaria?” Ezt kértük kölcsön ehhez az ismertetéshez.

MARTOS PÉTER

Gyurgyák János – Kovács Imre – Pálinkás József – Romsics Ignác – Szathmáry Eörs (szerk.): *Merre tovább? Magyarország helyzete és kilátásai* (Osiris Kiadó), 456 oldal, 2026.

Amerika-ellenesség...

Folytatás az 1. oldalról

országban, mint Európa más részein, ennek a sovíniszta narratívának egyik változata Nyugat-Európa nemzeteiben is teret kapott.

Az Amerika-ellenesség kvázi-ideológiaként szolgál, amely az európai elit különböző frakcióinak egyesítését ígéri. Egyik, nemrégiben megjelent Financial Times-kommentár szerzője azt írta, hogy „jelenleg Trump Európa legnagyobb ellensége. A közös ellenség hiánya meggyengítette Európát...”

Hozzáte: „Még soha nem láttam európaiakat ennyire európainak érezni magukat.” Sajnos úgy tűnik, hogy az Amerika-ellenesség negatív elítéletei biztosítják azt a társadalmi ragasztót, amely összeköti az egyébként dezorientált és megosztott európai elitet.

A jelek szerint tehát az Amerikával való erkölcsi ellentét az előfeltétele annak, hogy „az európaiak európainak érezzék magukat”.

FRANK FÜREDI
FORDÍTOTTA KFT

Mérlegen az orosz–ukrán háború (2022–2026)

2026. február 24-én az orosz–ukrán teljesszerű háború immár az ötödik évébe lépett. Az ez év eleji orosz–ukrán tárgyalások már azelőtt megfeneklettek, hogy érdemben elindulhattak volna, s esély sem látszik, hogy a közeljövőben befejeződjön az öldöklés. Botorság lenne megpróbálni megjósolni a konfliktus végét, viszont az eltelt közel 1500 nap történései számvetésre ösztönöznek bennünket.

A háború menetét tekintve a figyelmes olvasó az első világháborúval tud párhuzamot húzni. Ez az összehasonlítás nem csupán a háború hossza miatt releváns – a Nagy Háború ugyanis 4 év és 3,5 hónapnyi hosszát ez év júniusában érheti el az orosz–ukrán teljesszerű háború –, hanem a harcok jellege miatt is. Putyin „különleges katonai művelete” néhány napos hatalomváltás helyett véres élet-halál harcot hozott magával – Európa legvéresebb konfliktusát a második világháború óta. A harcok első kilenc hónapjában klasszikus mozgóháborút láthattunk az orosz csapatok gyors előrenyomulásával, majd az inváziós erő fokozatos visszahúzásával. 2022 őszétől kezdve azonban az első világégést idéző állóháború zajlik. 2022 novemberétől a mai napig megközelítőleg mindössze 8-9 ezer négyzetkilométerre tehető az orosz növekmény. Viszont ez sajnos nem azt jelenti, hogy ne lenne öldöklő küzdelem a két fél között. Bahmut, Csasziv Jar, Avgyijivka, Pokrovszk iparvárosokért zajló küzdelem a második világháború városarcit idézi. A harcok gócpontjaitól távol, a Szumi térségétől a Fekete-tengerig húzódnó több száz kilométer hosszú frontvonalon naponta százak nagy-ságrendű veszteséget szenvednek el az itt szolgáló ukrán és orosz katonák, akikre már nem is az ellenség tüzérése, hanem az áldozatokat kereső drónok tömege jelenti a legnagyobb veszélyt.

A Nagy Háborút idézi a háború anyagcsa-ta jellege is. Az első év híradásai mindkét oldalon a „csodafegyverek” megjelenésében reménykedtek, azonban az egyre fejlettebb harceljárások ellenére áttörést senkinek sem sikerült elérnie. Az említett városokat – a második világháborúval ellentétben – nem jártak együtt stratégiai áttöréssel. Mindez fe-lőlő háborút hozott magával.

A harcok során mindkét félnek nehézséget jelent a megfelelő fegyverzet biztosítása, de a legszűkebb keresztmetszetet mégis egyértelműen az ember jelenti. Az orosz fél fegyverek bevonásával vagy éppen a „halálgazdaság-nak” nevezett jelenséggel igyekszik pótolni a veszteségeit. Ez utóbbi jelentése abban merül ki, hogy a leszakadó oroszországi térségekben élők számára olyan magas fizetést – hősi halál esetén pedig kárpótlást – kínálnak, ami mesz-sze meghaladja az ottani átlagfizetéseket, ezáltal pedig az az abszurd helyzet áll elő, hogy a családfenntartók jobban tudják szolgálni a családjuk megélhetését frontszolgálatukkal, s adott esetben saját halálukkal, mint amire pol-gári foglalkozásukkal képesek lennének. Ukrajnában is egyre nagyobb és egyre érzékelhe-tőbb társadalmi feszültséget okoz a folyama-tos mozgósítás és az annak során elkövetett egyre gyakoribbá váló súlyos visszaélések.

Embert pedig mindkét részről kell bőven pótolni. Egyik haderő sem tesz közzé hivata-los veszteséglistákat, így a különböző kuta-tók csak az ellenoldal nem egyszer propagan-disztikus számaira, valamint másodlagos for-rásokra (gyászjelentések, statisztikákban a férfi lakosság hiánya stb.) alapozva tudnak becsülni veszteségeket. Az amerikai Straté-giai és Nemzetközi Tanulmányok Központja (CSIS) 2026 januárjában 500–600 ezer főre tet-te az ukrán veszteségeket (közte 100–140 ezer halott), míg nagyságrendileg ennek duplájá-ra, azaz 1,2 millió főre becsülte az orosz vesz-teégeket (közte 275–325 ezer halott).

Mindig kockázatos dolog a jelenből fel-mérni azt, hogy egy-egy, a saját korunkban történő eseménynek, konfliktusnak milyen hosszútávú hatása lehet a nemzetközi kap-csolatokra. Viszont mindenképpen látni kell, hogy az ukrán háború a hidegháború vé-gével kialakult, USA központú szabályokon alapuló, liberális világrend felbomlásának egyik tünete. Oroszország agressziójával minden hatályban lévő nemzetközi egyez-ményt felrúgott, a korábbi politikai, gazdasá-gi kényszereken túlmutatóan a nyers katonai erőt alkalmazta a céljai elérése érdekében. A kezdeti nyugati remények arra vonatkoztak, hogy Ukrajna támogatásával és az Oroszor-szág elleni szankciós politikával megállítha-tó az orosz hadigépezet. Mindez olyan szaka-dást hozott a Nyugat és Oroszország közötti kapcsolatokba, amire valószínűleg a hideg-háború kezdeti szakasza óta nem volt pél-da. Azonban ezek a lépések Oroszországnak csak „féloldalas” elszigetelődését hozták el, ugyanis Iránnal, Észak-Koreával vagy éppen Kínával épphogy erősödtek az orosz kapcso-latok. Az viszont már jól kivehető, hogy Eu-rópában az orosz és belorusz határ mentén leereszkedett az új vasfüggöny.

Számunkra azonban az igazán fájó az, hogy a magyar–ukrán kapcsolatok soha nem látott mélységekbe zuhantak. 1990–1991-ben a rendszerváltást követően felállított új ma-gyar kormány a Szovjetuniótól függetlenedő Ukrajna legfőbb támogatójaként jelent meg. Ugyan idő közben számos kérdés terhelte a magyar–ukrán kapcsolatokat, az orosz–uk-rán háború alatt mérgesedett el igazán a két állam viszonya. Mindez nem csak a politi-kusok vagy a sajtó pengeváltásaiban jelent-kezik, hanem mindkét helyen – de főleg Ma-gyarországon – belpolitikai kérdéssé is vált a másik állammal szembeni politika. Belá-tatatlan az, hogy a nagypolitika által oko-zott károk milyen mélységű sebeket ejtettek

a hétköznapi emberek, a magyarok és ukra-nok viszonyrendszerében, és az sem, hogy azok gyógyítására majd mennyi időre lesz szükség...

Habár Kárpátalja a mai napig a legbéké-sebb ukrán megyének tekinthető, a háború óriási törést jelent az itteniek – köztük a kár-pátaljai magyarság – számára. Nem hivata-los adatok alapján legalább félezer kárpátal-jai magyar harcol az ukrán haderőben, akik közül legalább 72–77-en már elesetek. Ennél is nagyobb károkat jelent a magyar lakosság elvándorlása. A kárpátaljai magyarság lé-tszáma 120–130 ezer főre már biztosan 100 ezer fő alá esett. Mindez persze nem magyar kisebbségi jelenség – legalább 5,7 millió főre tehető a határt átlépő ukrán menekültek hivatalos száma, s legalább további 5,3 millió ember kénytelen Ukrajnán belül belső me-nekültként élni mindennapjait, miközben a háború hatásai alól igyekszik szabadulni. Utóbbiak radikálisan átalakítják Kárpátal-ja társadalmát is: becslések szerint legalább 400 ezren telepedtek le a legbékésebb ukraj-nai megyében, főleg Ungváron.

Az elkészített mérleg sajnos nem túl szív-derítő, és méginkább elkeserítő lehet az, hogy a közeljövőt tekintve nem is igen vár-ható javulás. „Sajnos ennek a háborúnak vagy egy teljes ukrán összeomlással lesz vége, vagy az oroszok fogynak ki valamely a háborúhoz szükséges eszközökből (valószínűleg először az emberből). Jelenleg úgy tűnik, hogy mindkettő hosszú évekre van.” – foglalta össze a háború jelen állását Takács Márk katonai szakértő. Ugyancsak nemigen látszik, hogy működne az USA „békecsinalói” szerepköre, többek kö-zött az elnök megváltozott prioritásai miatt. Amíg Donald Trump tavaly még azzal büsz-kelkedett, hogy úgymond nyolc háborút zárt le, 2026 első két hónapjában az Egyesült Ál-lamok eddig már két államot támadott meg...

PALÁDI RENÁTA

NÉMETORSZÁG

Különböző tartományok, hasonló választási eredmények

2026 Németországban úgynevezett „szuper választási évnek” számít: több tartományban is parlamenti választásokat tartanak, amelyek jelentősen befolyásolhatják a német politikai erőviszonyokat. A tartományi voksolások hagyományosan fontos jelzői annak, hogyan alakul a választói hangulat az országban. A március 8-án megrendezett baden-württembergi tartományi választás különösen nagy figyelmet kapott, mivel a gazdaságilag erős délnémet régió politikai irányvonala gyakran trendeket jelez előre a szövetségi politika számára is.

Előzmények a tartományban

Baden-Württemberg politikai térképe az elmúlt másfél évtizedben jelentősen átalakult. A tartományt hosszú ideig a kereszténydemokrata CDU irányította, ám 2011-ben fordulat történt: a Zöldek először kerültek kormányra, és a tartomány politikájának azóta is meghatározó szereplői. A leköszönő miniszterelnök, Winfried Kretschmann vezetésével az elmúlt ciklusban Zöld-CDU koalíció irányította a tartományt.

A 2026-os választás különleges volt abból a szempontból is, hogy Kretschmann visszavonult, és a Zöldek új vezető jelölttel, Cem Özdemirrel indultak. A kampány során a gazdaság jövője, az autóipar átalakulása, a klímapolitika és a migráció kérdései domináltak a politikai vitákat.

A választás eredménye

A választás rendkívül szoros küzdelmet hozott. A Zöldek végül 30,2 százalékkal megőrizték első helyüket, míg a CDU 29,7 százalékkal a második helyen végzett. A két párt azonos számú mandátumot szerzett a tartományi parlamentben. Harmadik helyet az AfD ért el 18,8 százalékkal, ami jelentős erősödést jelent a korábbi választásokhoz képest. Eközben a szociáldemokrata SPD történelmi mélypontra, mindössze 5,5 százalékra esett vissza, míg a liberális FDP 4,4 százalékkal nem jutott be a parlamentbe. A választási részvétel 69,6 százalék volt, ami magasabb a korábbi voksoláshoz képest.

A választási eredmény egyik legfontosabb tanulsága az AfD jelentős megerősödése. A párt közel megduplázta korábbi támogatottságát, és a tartomány harmadik legerősebb politikai erejévé vált. Ez a trend összhangban van azzal az országos folyamattal, amelyben a párt több régióban is növeli támogatottságát.

Koalíciós lehetőségek

Az eredmények alapján több elméleti koalíciós lehetőség is felmerült, ám a politikai realitások erősen korlátozzák az opciókat. A CDU és az AfD együtt parlamenti többséget alkothatna, azonban a CDU egyértelműen kizárta az együttműködést a szélsőjobboldalinak tartott párttal.

A gyakorlatban ezért a legvalószínűbb forgatókönyv a korábbi Zöld-CDU koalí-

ció folytatása. A két párt együtt stabil parlamenti többséggel rendelkezik, és már az elmúlt ciklusban működőképes kormányzati együttműködés alakult ki közöttük. Ebben az esetben Cem Özdemir válhat Baden-Württemberg új miniszterelnökévé.

Más alternatívák – például egy Zöld-SPD koalíció vagy hárompárti kormány – a mandátumarányok miatt jelenleg kevésbé tűnnek realitásnak.

Hatások Németország politikájára

A baden-württembergi választás több fontos tendenciát is jelez a német politikában. Egyrészt a Zöldek továbbra is erős pozícióval rendelkeznek a gazdaságilag fejlett délnémet régiókban. A párt sikerének egyik kulcsa a pragmatikus kormányzás és a mér-sékelte politikai irányvonal, amely a vállalati szektor és a klímapolitikai célok közötti egyensúlyt igyekszik megteremteni.

Másrészt a hagyományos néppártok közül az SPD további gyengülése figyelhető meg. A párt történelmi mélypontja azt mutatja, hogy egyre nehezebben találja meg helyét a német politikai mezőnyben.

A Rajna-vidék-Pfalz tartományi választások jelentős politikai fordulatot hoztak. Közel 35 évnyi SPD-vezetés után a CDU nyerte a választást, ezzel a szociáldemokraták a második helyre szorultak. A CDU csúcsjelöltje, Gordon Schnieder várhatóan miniszterelnök lesz, feltehetően az SPD-vel közös koalíció élén. Az eredmények alapján az AfD

látványosan megerősödött: a 2021-es 8,3 százalékról 19,5 százalékra növelte támogatottságát, ami rekordnak számít nyugatnémet tartományban. A Zöldek enyhén visszaestek, 7,9 százalékot értek el. Az FDP súlyos vereséget szenvedett, mindössze 2,1 százalékkal kiesett a tartományi parlamentből. A Szabad Választók sem jutottak be, ahogy a Baloldal (Linke) sem érte el a szükséges küszöböt. Az eredmények új politikai korszak kezdetét jelzik a tartományban

A harmadik fontos trend az AfD megerősödése. Bár a párt továbbra is politikai elszigeteltségben van a koalíciós politikában, választási eredményei azt jelzik, hogy jelentős protestszavazói bázissal rendelkezik, különösen a migrációval, gazdasági bizonytalansággal és energiapolitikával kapcsolatos viták közepette.

A 2026-os baden-württembergi választás megerősítette a tartomány sajátos politikai szerkezetét: a Zöldek és a CDU továbbra is domináns szereplők, miközben a hagyományos baloldal gyengül, az AfD pedig fokozatosan erősödik. Az eredmény valószínűleg a jelenlegi Zöld-CDU koalíció folytatásához vezet, ugyanakkor a választás jelzi a német politikai rendszer átalakulását is. A fragmentált pártrendszer, az új politikai törésvonalak és a protestpártok erősödése a következő években is meghatározó trend maradhat Németországban.

KESZÉG KORNÉL

Apát lapáton?

Kilakoltatási kálvária Nagyváradon

Egyelőre elnapolták a nagyváradi premontrai apát kilakoltatását, de a rend kálváriájának koránt sincs vége. A romániai birtok-visszaszolgáltatás uniós csatlakozás utáni történetének újabb, abszurdra illő epizódja következik.

Február 23-án reggel 200 ember gyűlt össze a premontrai szerzetesrend nagyváradi temploma előtt, imádkozva, a hideg esőben Üdvözlégy, Máriát mormolva tiltakoztak Fejes Rudolf Anzelm kilakoltatása ellen. „Nem akartak erőszakkal ennyi nép előtt betörni hozzám – értékelte a helyzetet az egyházi előljáró. – A kilakoltatási showmúsort, amiben most részt kell vennem, látványos, egyértelmű szándékot kifejező keret, de én bízom az igazság győzedelmeskedésében. Ha ma kilakoltattak volna, akkor is folytatom a harcot, mert a visszaköltözés diadalmasabb.”

A premontrai rend már rengeteg peren van túl, a rendház tulajdonában ugyanis egy teljes épületegyüttes volt, beleértve a napjainkban Mihai Eminescu néven működő főgimnázium épületét is, amelyet a nagyváradi önkormányzat 20 millió euró uniós támogatásból tervez felújítani. Ez az épületrész mindig is oktatási intézményként működött, a rendház helyiségeiből viszont még a kommunizmusban sem lakoltatták ki a szerzeteseket. A több mint háromszáz éves iskola-épület felújítását már évek óta tervezik, ez év elején jelentették be, hogy az előreláthatólag három éven át tartó tatarozást a nyár folyamán kezdik el.

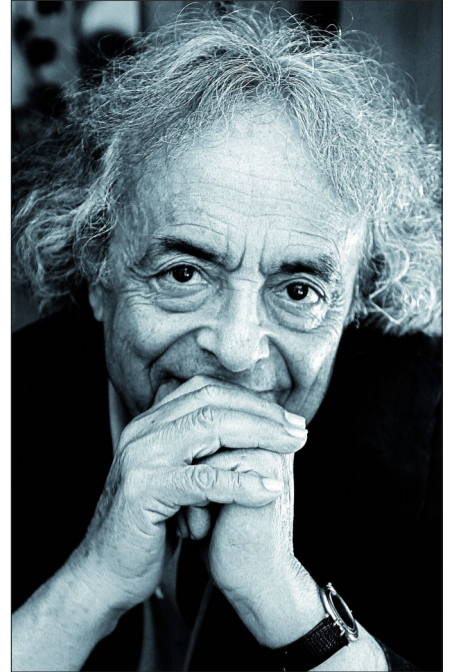
A kilakoltatásról többszöri halasztás után január 30-án döntött alapfokon a nagyváradi bíróság. Az apát fellebbezett a határozat ellen, a bíróság hivatalos honlapja szerint elfogadták ugyan, hogy alkotmánybíróság elé terjesszék az ügyet, annak döntéséig viszont nem függesztették fel a polgármesteri hivatal kényszerintézkedéseit: a kilakoltatás végrehajtandó.

„2026-ban Romániában azt kell megélnem, hogy abból az egyházi funkcióból és abból az intézményi térből, amelynek szentelt és elismert egyházi státusza van, gyorsított eljárással, azonnali végrehajtással akarnak kilakoltatni, mintha egy közönséges magánjogi bérleményről volna szó” – fogalmazott a kanonokrend helyi prépost-prelátusa az ítélethirdetést követően kiadott közleményében. A bíróság elutasította az arra vonatkozó kifogást, hogy a gyorsított kilakoltatási eljárás elve nem alkalmazható olyan esetben, amikor az érintett ingatlan egyházi jogállásban lakott és működtetett rendház, egyházi székhely. Elutasította azt az érvet is, miszerint az önkormányzat nem jogosult egyházi intézmény kilakoltatás útján való kiürítésére, az alkotmány értelmében ugyanis az egyházak jogállását külön törvény szabályozza. „Amíg a rendház az egyházi közösség elidegeníthetetlen tulajdona és szolgálati tere, addig az ilyen eljárás hatáskörtúllépést jelent” – tartja ma is Fejes Rudolf Anzelm, akinek azt a kérését elutasították, hogy az

európai unió bíróságától kérjenek jogorvoslatot.

A nagyváradi ingatlanegyüttes a két világháború közötti időszak óta jogi vita tárgya a román állam és a római katolikus egyház között, miután Onisfor Ghibu egykori román politikus a román állam nevében önkényesen megváltoztatta az ingatlan telekkönyvét, és a premontrai rend helyett tulajdonosként a román államot írta be a telekkönyvbe. Azzal az indoklással, hogy a rend nevében levő ingatlanok a magyar állam, nem pedig az egyház tulajdonát képezték, az egyház csak használta azokat, így Trianon után magyar állami vagyonsként a román államot illetik meg.

A rend a kommunizmus idején elkobzott ingatlanok visszaszolgáltatását szabályozó törvény alapján igényelte vissza az épületet. Álláspontja szerint a tényleges elkobzás 1949-ben történt, az állam addig tulajdonosként tekintett az egyházra, ilyen minőségében fizettetett vele ingatlanadót 1945 és 1948 között. A román restitúciós bizottság ennek ellenére elutasította a rend visszaszolgáltatási kérelmét, elfogadva a Ghibu-féle érvelést, és kimondta: a kérelem nem képezi a restitúciós jogszabály tárgyát, hiszen az épület már a kommunizmus előtt a román állam tulajdonába került. Ezt a határozatot később egy bíróság is megerősítette. A premontrai rend általi visszaigénylések ügyében jelenleg is több per van folyamatban, miután kiderült, hogy a Ghibu által 1936-ban végrehajtott

Adonis

telekkönyvi átírás nyomán az egyház által indított pert 1940-ben felfüggesztették, az soha nem ért véget, a tulajdonjog pedig nem évül el.

A nagyváradi önkormányzat azzal is érvel, hogy szerinte a rend megszűnt. A premontrai rend azonban pápai kanonokrend, ezért magának a pápaság intézményének kellene megszűnnie ahhoz, hogy a rendet is megszűntnek tekintsék. Márpedig a katolikus egyház soha nem szűnt meg Romániában. Az önkormányzat a per alatt álló ingatlanegyüttes telekkönyvét 2018-ban felszámolta, más telekkönyvekre vitette át, hogy az újabb telekkönyv ne egyezzen az eredetivel, amelynek alapján a premontrai rend visszaigényli a vagyont.

CSINTA SAMU

MŰEMLÉK-FELÚJÍTÁS

Megnyílt a Szabadkai Népszínház felújított épülete

Tizenkilenc évnyi várakozás és csaknem negyvenmillió elköltött euró után megnyitották a Szabadkai Népszínház felújított épületének – egy részét. Azért csak egy részét, mert a koncertterem még nem készült el, annak befejezéséhez az illetékesek szerint további egymillió euróra lesz majd szükség. Hogy honnan lesz rá pénz és mikor, arról az átadás napján nem beszéltek. Arról viszont igen, hogy a legnagyobb kihívás lesz fenntartani a több tízezer négyzetméternyi területet, felfűteni, fizetni a rezsit és megtölteni étellel. A megnyitón Nikola Selaković, szerb kulturális miniszter azt találta mondani, ilyen színháza talán csak Berlinnek van, Párizsban is csak most építenek hasonló felszereltségűt, miközben, aki kicsit is kitekintett már a határon túlra, pontosan tudja, hogy ez nem igaz. A bécsieknek sem kell nyilván magyarázni.

A Szabadkai Népszínház egyébként a Kárpát-medence 8. legrégebbi színháza, az egyik első színházépület, amelyet eleve magyar nyelvű színtársulat számára építettek. 1844-ben Szabadka vezetői Bécshez építési engedélyért folyamodtak, amely 1847-ben meg is érkezett. Azonban közvetlenül a munkálatok megkezdése előtt kitört a szabadságharc, amely még néhány évig elhalasztotta az építkezés megkezdését. Végül az épület terveit Skultéty Jánosra, a városi főmérnökre bízta és 1853-ban kijelölték a helyet a színház

és szálloda közös épülete számára. Az 1400 nézőt befogadó épületbe, negyven páhollyal Pesten készítették a csillárt, Telepi György, pesti színpadtechnikus álmodta meg az épület belső díszítését, amely több mint negyven páhollyal, és kétemeletnyi galériával rendelkezett. 1854. december 16-án átadták rendeltetésének a vadonatúj színház- és szállodaépületet, amelyet Latabár Endre társulata avatott fel Jósika Miklós Két Barcsai című krónikásdrámájával.

Az épület mára már tényleg csak fragmentumaiban maradt meg. Számtalanszor átalakították, 1904-ben átépítették, 1915-ben pedig porig égett a nagyterem, csak a város főterére néző külső fala maradt meg. A nagytermet 1927-ben építették újjá mozi-teremmé. Ez már az akkori kor ízlése szempontjából is meglehetősen hanyatló volt, építészeti, művészeti szempontból nem képviselt különösebb értéket. Ahogy sajnos a most átadott nagyterem sem.

Trianton követően a magyar társulat hivatalosan 1945 októberében alakult, mint a régió első hivatásos állandó magyar nyelvű társulata. Első bemutatója Balázs Béla Boszorkánytánc című műve volt. A magyar kultúra jelentős alakjai fordultak meg a színházban. Szabadkán kezdte pályafutását Blaha Lujza, rendszeresen járt ide Kosztolányi Dezső, Csáth Géza, többször megfordult itt Bartók Béla.

1985–1995 között a magyar és a szerb társulatot összeolvasztották, 1995-től újjászervezték a Népszínház magyar társulatát.

Az alapítók nem biztosítottak megfelelő anyagi eszközöket az épület karbantartására, így az fokozatosan lepusztult. 1975-ben az elhasználódott elektromos vezeték miatt betiltották a munkát a színházban, emiatt részben felújították az épület kritikus részeit, de annak ellenére, hogy az 1986-os végzésel az épületet műemlékké avatták, jelentősebb javításokra a továbbiakban sem került sor. A '90-es évek második felétől már nem tartható előadás a színház nagytermében annak romos állapota miatt – ezt követően raktárhelyiségként szolgálta a színházat egészen 2002-ig, amikor életveszélyessé nyilvánították, és megtiltották annak bármilyen használatát. Ekkor már csak a kamarateremben, valamint 2002-től a próbateremből átalakított Soltis Lajos Stúdióban tartották az előadásokat.

Az 1854-ben emelt gyönyörű épület egyre romosabb lett. Mivel jelentősebb karbantartási munkálatok már évtizedek óta nem történtek, és az épület teljesen tönkrement, így 2007-ben az akkori városvezetés úgy döntött, hogy lebontják, s 5 év alatt újjáépítik.

Az öt évből végül 19 lett, és még nincs vége. A végső kalkulációk szerint csaknem negyvenmillió eurót költöttek a felújításra, amit számos botrány kísért

– kezdve attól, hogy szórén-szálán eltűntek a lebontott épület téglái, majd több alkalommal is leállt az építkezés, mert egyszerűen nem volt rá pénz. Végül felépült, de első körben nem kapott használati engedélyt, mert a mennyezet nem felelt meg a tűzvédelmi előírásoknak – ki kellett cserélni.

Miután a szálloda és színház az 1800-as évek derekán 1400 férőhelyes volt és 40 páhollyal rendelkezett, kétemeletnyi galériával, az 1910-es felújítást követően 540 ülőhellyel várta a vendégeket. Az 1927-es felújítást követően 440 ülőhellyel rendelkezett a nagyteremben, plusz 150 férőhellyel a kamarateremben. Miután lebontották, a társulatok a Jadran nevezetű színpadon játszottak csaknem húsz éven keresztül, ahol mintegy 260-an fértek el. Miután negyvenmillió eurót ráköltöttek, a nagyterem úgy néz ki mint egy konténer, 200 ülőhellyel. Erre várt Szabadka húsz évet és ilyen nincs a miniszter szerint a régióban, sőt, Párizsban sem. Hát ilyen valóban nincs.

TÓMÓ MARGARETA

BÉCSI NAPLÓ

Nyugat-Európa egyetemes magyar nyelvű lapja
olvassa – terjessze – támogassa

HÍRVILÁG

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

Új szuperszonikus utasszállító

Több mint 20 évvel a legendás Concorde halála után egyre közelebb kerül a szuperszonikus utasszállító repülések visszatérésének lehetősége. A NASA kísérleti repülőgépének, az X-59-nek a prototípusa hamarosan befejezi második tesztrepülését az amerikai űrügynökség QueSST – Quiet Supersonic Transport (Csendes Szuperszonikus Szállító) projektjének részeként.

A második repülés során az X-59 a kaliforniai Edwardsban található Armstrong Repüléskutató Központ hangárjából fog gurulni, majd felszáll és leszáll a közeli Edwards Légierő Bázison. A kísérleti repülőgép körülbelül egy órán át lesz a levegőben, elérve a 370 km/h utazósebességet 12 000 láb (≈ 3660 méter) magasságban, mielőtt közel 420 km/h sebességre gyorsulna 20 000 láb (6100 méter) magasságban.

A második tesztrepülés a „Borítékbővítés” néven ismert repüléssorozat kezdetét jelenti. Ezt a fázist repülések követik majd az X-59 egyedi akusztikus jellegének vizsgálatára. A tesztrepülések célja annak bemutatása, hogy lehetséges Mach 1-nél gyorsabban repülni (azaz szuperszonikus sebességgel), és a hangos hangrobbanást „csendes” durranásra csökkenteni.

A QueSST-tel a NASA azon dolgozik, hogy lehetővé tegye a kereskedelmi célú szuperszonikus repüléseket a szárazföld felett, ezáltal drasztikusan csökkentve a repülési időt az Egyesült Államokban, vagy a világ bármely pontján.

Emelkedő élelmiszerárak

A Gazdák Nemzeti Szövetsége (NFU) figyelmeztetett, hogy az élelmiszerárak valószínűleg emelkedni fognak az Egyesült Királyságban a közel-keleti konfliktus következtében.

Tom Bradshaw, az NFU elnöke a BBC-nek elmondta, hogy az uborka és a paradicsom ára a következő hat héten belül emelkedhet, míg más termények és a tej árának emelkedése a következő három-hat hónapban várható.

Az élelmiszertermeléshez kulcsfontosságú üzemanyag és műtrágya árának emelkedéséhez vezetett a Hormuz-szoros blokádja. Mivel a gazdák termékeiket kiskereskedőknek, szupermarketeknek adják el, melyek meghatározzák az árakat a fogyasztók felé, egyelőre nem világos az áremelkedés mértéke. Az NFU elnöke közölte, „bár a többletköltségek egy részét a gazdálkodók és a láncon belüli vállalkozások elnyelik, bizonyos költségek elkerülhetetlenül áthárulnak a fogyasztókra”.

Vezető miniszterek a közel jövőben tartják a kormány „Cobra” néven ismert rendkívüli biztonsági ülését, hogy megvitassák a közel-keleti háború meg-

élhetési költségekre gyakorolt hatását. Itt valószínűleg szóba kerülnek a benzinárak, a háztartási energiaszámlák és a kamatlábak is.

A közel-keleti válság és az euróaturizmus

Az Utazási és Turisztikai Világtanács (WTTC) szerint, sokan most Európát tekintik biztonságos úti célként. Napi 550 millió euró idegenforgalmi bevételről esik el a Közel-Kelet a válság miatt.

A WTTC becslései szerint a Közel-Kelet a globális nemzetközi tranzitforgalom 14%-át teszi ki, így ennek kiesése nagyon erős hatással lehet a turisztikai célok iránti keresletre világszerte, különösen Európában. Az európai kontinens egyik versenylőnye a biztonság, ezért bizonytalan időkben ez a hírnév megerősíti Európa pozícióját.

Európán belül várhatóan a napfényes és tengerparti nyaralást kínáló mediterrán úti célok, valamint a luxusélményekben jeleskedő desztinációk fognak leginkább profitálni. Az elkövetkező hónapokban a biztonságosabbnak tartott nyugat-mediterrán, latin-amerikai és ázsiai-csendes-óceáni úti célok felé tolnak majd el a turistaáramlások.

Egyre több európai választja majd az otthonához közelebbi nyaralást a hosszú távú utazások helyett, különösen, ha a repülési útvonalak hosszabbak, vagy az üzemanyag költségek emelkedése miatt drágábbak lesznek.

Gloria Guevara, az Utazási és Turisztikai Világtanács elnök-vezérigazgatója szerint, az utazás és a turizmus gyakran az egyik első olyan ágazat, amely a geopolitikai feszültségek hatását érzi. A közelmúlt történelme azt mutatja, hogy a turizmus általában gyorsan helyreáll a válságok után, de közben a geopolitikai konfliktusok átrajzolják a globális utazási térképet.

Sziklaház

A portugáliai Celorico de Basto közelében Fafe és Guimarães között található a híres **Casa do Penedo**, azaz Sziklaház.

1972-ben egy dombos vidéken kezdte építeni egy mérnök, aki családja nyugalmas nyaralásainak helyszínéül álmodta meg a különleges házikót. 1974-ben készült el a Kőház a négy nagyméretű sziklatömb között. A szeles dombtetőn magányosan álló különleges építmény évtizedekig nyaralóként működött. Az utóbbi években azonban turisztikává vált. A **Casa do Penedo** mellett évek óta működik egy szél-erőmű. Az épületben azonban még most sincs áram. A benne lévő bútorok többségét kőből vagy fából faragták.

A „kőkorszaki” házra néhány éve figyelt fel a portugál sajtó, majd a legnagyobb internetes oldalak is beszámoltak róla szeret a világon.

ÜNNEPSÉG

KÖZÖS MÁRCIUS 15-I MEGEMLEKEZÉS
A KÖZPONTI SZÖVETSÉG SZERVEZÉSÉBEN

Március 11-én a Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége a Kerekasztallal és a Collegium Hungaricummal együttműködve közös ünnepségre hívott mindenkit március 15-e, a magyar nemzeti ünnep alkalmából.

Az est házigazdája, dr. Méhes Márton, a bécsi Collegium Hungaricum igazgatója köszöntőjében az ünnepek közösségformáló erejét hangsúlyozta. Mint kiemelte, a jeles napok fontos referenciapontok a közösségek életében: nem csupán az emlékezés alkalmi, hanem a magyar narratíva és a közös emlékezet meghatározó részei is. Összekapcsolnak bennünket, és közösséggé formálnak.

Szilágyiné Bátorfi Edit, Magyarország ausztriai nagykövete ünnepi beszédében azt a kérdést járta körül, mit jelent számunkra ma március 15-e, és hogyan maradhatunk talpon egy változó és kiszámíthatatlan világban.

Seidler Andrea, a Központi Szövetség elnöke március 15-e jelentőségét az európai forradalmi hullám részeként emelte ki. Felhívta a figyelmet arra, hogy a 12 pont egyik ma is rendkívül aktuális üzenete a sajtószabadság és a cen-

zúra eltörlésének követelése. Politikai szabadság nem létezhet szólásszabadság nélkül – hangsúlyozta. A véleménynyilvánítás szabadságát folyamatosan védeni kell, ugyanakkor fontos, hogy meghallgassuk egymás véleményét, és törekedjünk a párbeszédre.

Mentsik Szilvia, a Kerekasztal elnöke beszédében arra kereste a választ, mit üzen 1848 ma a bécsi magyarok számára, és miként élünk az elődeink által kivívott szabadsággal. Kiemelte a bécsi magyarság közösségi erejét: közösség nélkül nincs szabadság, szabadság nélkül pedig nincs jövő.

Az ünnepi köszöntőket a Svung Bécsi Magyar Színház és a Napraforgók Tánc-együttes közös műsora követte Blaskó Katalin összekötő szövegével, amely a forradalom előzményeit és az 1848-as események sorát idézte fel. Az előadás korabeli és kortárs kritikus szövegekre épült, amelyeket dalok egészítettek ki, gazdagítva a múltidézés hangulatát. A Napraforgók ismét lenyűgöző koreográfiával, energiával és kiváló előadással varázsolták el a közönséget.

CSIRE MÁRTA

SZÍNHÁZ

Amerikaiból őri Pletykafészek

Szerencsére nem uralkodtak el bennem az előítéletek, pedig lett volna rá okom. Az egyik a kerítésre kifeszített plakát volt: *Theater in ungarischer Sprache* felirattal, a másik: a jegyszédő másodsorra sem értette, mit mondok neki, jelezve, nem tud magyarul. Szóval ennyire jutottunk: a „magyarul beszélő burgenlandiak” valójában nem beszélnek magyarul? Ebben a feltételezésben az impozáns fényképes bemutatkozón szereplő keresztnevek némelyike is megerősített: a magyar megfelelő helyében Alexander, Ludwig, Michael, Emmerich olvasható.

Aztán beültem a megadott padosorba és kíváncsian vártam, milyen meglepetés érhet még? És ért, nem is kicsi: az amerikai Neil Simon darabja nem csak remek magyar fordításban, szójátékok áradatával ragadott el, hanem helyszínével is: a cselekmény színhelye Felsőőr és közvetlen környezete, de át-köszön Szombathely világa is, ahol éppen választásra készül az Őrben villatulajdonos polgármester(jelölt). Aztán félreértések és mellébeszélések sorozata pletykaszinten, mert mi történik valójában, nem tudja senki, vagy inkább elhallgatják.

Csak utólag kezd felderengeni, mennyire idevaló darab, hiszen jobbára az őriek Janus-arcú világában vagyunk, ahol mindent meg lehet magyarázni és meg kell érteni, legfőképpen azt, hogy a „vagy” mennyiben helyettesíthető be az „is”-sel. Mindamellettt Janus másik arcát mutatva új arculat kibontakozására bukkanunk: ahogy eltűnőben az őri tájnyelv, váltásként megjelenik az általános (nem budapesti) köznyelv, mint hozomány, amit az újonnan érkezők, sőt, betelepülők hoznak magukkal. Keletkezésében van, ami holnapot jelenthet, és ez nagyban a határtalanításra vezethető vissza. Ma, végre szorongás és fenntar-

tások nélkül lehet bárki ideát és odaát, ami többek között abban is megmutatkozik, hogy egyre többen látogatják oda-átról is a Felsőőri Református Olvasókör Színházcsoportjának előadásait.

Mint ahogyan eltűnt a régi, falusi világ, lekerültek a műsorról az azt tükröző darabok, ugyanúgy – talán kissé szokatlanul – köszönt be a mai nagyvilág. A szereplőknek is mintegy a fele még a régi gárdából való, a másik fele új arc. Kádas Richárd lelkész színészként is az újat jelenti, de annál inkább meg kell állni Zámbo Bernd személyénél, aki utónevében a „túlso oldalra” kerülve is őrizi és vállalja az ősi gyökereket: a szerelem győzelmét hirdette. Zsuzsanna párja billentette helyére a mérleget. A színdarab rendezőiként lendületesen ötvözik egybe a tehetségeket, akiknek leginkább elragadó megszemélyesítője főszereplőként Krisztina, azaz Legota Ágnes, nem feledkezve meg a többi tízről sem, mert valamennyien nem csupán lelkesek, de tehetségesek is.

A végső soron mégsem mellément tízéves házassági évforduló díszvacsorája jókedvre deríti a termet megtöltő közönséget. Valami szokatlan érzéssel távozhatnak a kételkedők is: új köntösben a magyarnyelvűségnek van jövője: átlépte a küszöböt a holnap.

-ottó-

LAPZÁRTA
minden páratlan hónap 15-én

Kellemes időtöltést kínál
téli-nyári
a Csorna melletti Áldos Panzió
Farádon.

H-9321 Farád, Győri út 18.
Tel./Fax: 00 36/96 535 000
E-mail: aldospanziofarad@gmail.com

KISEBBSÉGPOLITIKA

Körkép a szlovén népcsoportról

Beszélgetés Bernard Sadovnikkal

Bernard Sadovnik a szlovén népcsoport egyik jeles képviselője, számos tisztség viselője, többek között szülőfaluja polgármestere. Mostani alkalommal mint a szlovén népcsoporttanács volt elnökét, de jelenleg is tagját kérdeztük meg a legjelentősebb ausztriai népcsoport, a szlovének sorsának alakulásáról.

Hogyan ítéli meg a szlovén népcsoport becsült nagyságrendjét és földrajzi elhelyezkedését?

Feltételezem, hogy Karintiában 30 000 és 40 000 között van azoknak a száma, akik még mindig vagy valamennyire értik a szlovén nyelvet, vagy dialektusban beszélnek; ők elsősorban az idősebb korosztályhoz tartoznak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy mindannyian a szlovén népcsoport részének vallják magukat. A szlovénként azonosulóknak a száma folyamatosan csökken, és ezzel együtt a nyelvhasználat is a mindennapi életben. Ez a negatív tendencia ellentétben áll a kétnyelvű óvodákba és általános iskolákba íratott gyermekek számának folyamatos növekedésével, bár ezen gyermekek többségének nincsenek előzetes ismeretei a szlovén nyelvről, vagy nem családi nyelvként beszélnek.

Mennyire van jelen az asszimiláció és melyek az okai?

Az évtizedek óta tartó asszimilációs politikák hozzájárultak ahhoz, hogy a szlovén nyelv nem volt kívánatos a közéletben. Ez a politikai helyzet csak az elmúlt három évtizedben javult, és Szlovénia EU-csatlakozása is jobb helyzetet teremtett a nyelvnek. Az egyik ok azonban a nagyvonalú jogi keretek hiánya, különösen az oktatásban, valamint a látható és hallható kétnyelvűség területén. Ez vonatkozik a szlovén hivatalos nyelvkénti használatára is a hatóságokkal való kapcsolattartásban.

A népcsoportokról alkotott törvény körül viták voltak, nem utolsósorban a kétnyelvű helységnévtáblákból adódó konfliktus miatt. Az elmúlt évtizedekben meglehetősen elcsendesedett a helyzet a szlovén népcsoport körül. Mi ennek az oka?

A kétnyelvű helységnévtábla problémájának megoldása óta az országban beindult pozitív tendencia lehetővé tett bizonyos előrelépést és erősítette a németajkú többség és

a szlovén kisebbség együttélését. Sajnos azonban ez nem tudta megállítani a nyelv használatának tömeges feladását. A legfontosabb, hogy az óvodától az egyetemig folyamatos kétnyelvű oktatás legyen. Ezen a téren történt előrelépés, de még mindig hiányoznak olyan intézkedések, amik szövetségi szintű szabályozást igényelnek.

Milyen a klubélet, hogyan működnek a közösségi élet mutatói, az egyesületek?

A szlovén kisebbség klubélete nagyon élénk és kulcsfontosságú a nyelv megőrzése szempontjából. Ennek ellenére reformokra van szükség, különösen a kisebbségi politikai képviselet területén. Jelenleg úgy döntöttünk, hogy a minőségi javulás érdekében szorgalmazzuk a szlovén kisebbség közös politikai képviseletének megteremtését. Mindenekelőtt vonzóvá kell válnunk a fiatalabb generációk számára, akik végső soron a jövőben viselik a felelősséget. A kisebbségi szervezetek szerepét a felülvizsgált kisebbségi törvényben is jelentősen nagyobb mértékben figyelembe kell venni. Az egyesületek jogi úton történő keresetindítási joga minden bizonnyal erősítené a jogérvényesítésben betöltött szerepünket.

Mi a helyzet a kisebbségi csoportok támogatásával, különösen az oktatási szektorban és a média tekintetében? Érzékelhető-e változások?

Számos támogatási területen rendszerszintű megoldásokra van szükségünk, amelyek hosszú távú tervezést és pénzügyi stabilitást biztosítanak számos intézmény számára. Mindenesetre a kisebbségi csoportok támogatását vissza kell emelni a 2025-ös szintre, és az inflációt is figyelembe kell venni. Erre a célra külön kisebbségi csoportalapot kell létrehozni a nyelvek megerősítését és népszerűsítését célzó projektek számára. Összességében nagylelkű támogatásra és jogi szabályozásra van szükségünk az Osztrák Köztársaság részéről, ha meg akarjuk akadályozni a kisebbségi nyelvek kihalását. Ha ez nem történik meg, 40–50 év múlva nem léteznünk!

Néhány évvel ezelőtt a Szövetségi Kancellária (BKA) – állítólag a népcsoporttanácsok kívánságára – elfogadta azt a javaslatot, hogy népcsoportonként csak egy sajtóorgánum ré-

Iskola

szesüljön támogatásban. Milyen hatással volt ez a szlovén nyomtatott médiára? Hány újság jelenik meg jelenleg szlovén nyelven, vagy kap támogatást a BKA-tól?

Ez a korlátozó helyzet a médiaszektorban egyáltalán nem kielégítő. A szlovén kisebbségben belül két hetilap működik, bár az egyházi sajtó nem szerepel a médiatámogatási programban. Továbbá a BKA felkérte a tanácsadó testületeket, hogy kisebbségi csoportonként jelöljenek ki egy nyomtatott médiumot, tehát ez a kérés nem a népcsoporttanácsoktól érkezett volt. Meg kell jegyezni, hogy ez a korlátozás a médiaszektorban, beleértve a digitális szférát is, hozzájárul a szlovén nyelv hanyatlásához. Mindig is az volt a követelése, hogy minden kisebbségi médiaorgánumot figyelembe kell venni a sajtótámogatási törvény keretében. Innovatív lenne az is, ha további támogatásokat biztosítanának a kétnyelvű oldalakat vagy cikkeket közzé tevő napi- és hetilapok számára. Ez a médiatámogatásra nézve hosszútávú rendszerszintű, fenntartható tervet jelentene, amely a nyelv megőrzését és a többségi lakosság körében a tudatosodás növelését szolgálja. Egyébként ez tehermentesítené az általános népcsoporttámogatást is, amely amúgy sem fedezi valamennyi népcsoport összes igényét.

Mi a véleménye a többi népcsoporttal való együttműködésről? Milyen prioritásokat határozna meg?

A Népcsoporttanácsok Elnökeinek Konferenciája bebizonyította, hogy az erő és a politikai befolyás csak az egységből fakad.

A bécsi népcsoport-iskola projektje is ezt bizonyítja! A jelenlegi prioritás azonban mindenképpen a bécsi iskola megvalósítása és az etnikai kisebbségekről szóló törvény módosítása. Ennek többek között biztosítania kell, hogy minden őshonos népcsoport minden területen azonos jogi státuszt érjen el, és hogy a nyelvtanulás a hagyományos települési területeiken kívül is lehetővé váljon. Mindezekelőtt fontosnak tűnik számomra, hogy teremtünk szilárd és professzionális közös alapokat a Népcsoporttanácsok Központja és az Elnökök Konferenciája számára.

Jugoszlávia határozottan kiállt a szlovén és horvát népcsoport mellett, lásd az Államszerződést. Mennyire határozottan áll ki a Szlovén Köztársaság a szlovén etnikai csoport érdekeiért?

A Szlovén Köztársaság nemcsak határozottan kiáll a szlovén etnikai csoport mellett, hanem anyagi támogatást is nyújt a szlovén nyelv és kultúra megőrzéséhez. A szlovén népcsoport kérdése mindig napirenden szerepel Szlovénia és Ausztria kétoldalú kapcsolataiban. Ez a tény erősíti a követeléseink megvalósításának esélyeit. Különösen szeretném kiemelni a határokon átnyúló projekteket, amelyek egyre inkább hozzájárulnak a nyelv megőrzéséhez. A kereskedelmi kapcsolatok is hozzájárulnak közös gazdasági térségünk megerősítéséhez. Népcsoportként nemcsak országunk nyelvi sokszínűségét erősítjük, hanem Ausztria gazdasági helyzetét is.

A beszélgetést készítette: DEÁK ERNŐ
Fordította: FETES KATA

MAGYAR OKTATÁS

A Bécsi Magyar Iskola oktatójaként hány éve gyűjtöd a tapasztalatokat a kisebbségi oktatás terén?

A kisebbségi oktatás terén szerzett tapasztalataimat több évtizedes pedagógiai munkám alapozza meg. 1992 óta dolgozom Bezenyén horvát-magyar kétnyelvű iskolában, ahol folyamatosan gyűjtöm a tapasztalatokat ezen a területen. Az intézmény vezetését 10 éven keresztül igazgatóhelyettesként segítettem, majd 2025 szeptemberétől én vezetem az iskolát. Emellett 12 éve vagyok a Bécsi Magyar Iskola pedagógusa is, ahol aktívan részt veszek a magyar oktatásban.

Hogyan kerültél kapcsolatba a Központi Szövetséggel? A szaporodó oktatási évek arra emlékeztetnek, hogy megéri Bécsben magyarországi iskolaigazgatóként is magyar nyelven tanítani. Tulajdonképpen milyen összetételben?

A Központi Szövetséggel való kapcsolat akkor kezdődött, mikor dr. Deák Ernő megkeresett azzal, hogy pedagógust keresnek a Bécsi Magyar Iskola számára. A feladat azonnal megtetszett, hiszen különleges lehetőségnek tartottam, hogy magyar nyelv

Bizakodva tekintek a jövőbe

Kiss Ágnes, a Bécsi Magyar Iskola pedagógusaként nyilatkozik

vet taníthatok olyan gyerekeknek, akik nem Magyarországon élnek. Nagy megtiszteltetés volt ez számomra.

A munka szép, de nem egyszerű. A csoportok összetétele rendkívül vegyes: még az azonos korú gyerekek sem állnak egyforma nyelvi szinten. Nagybán befolyásolja a fejlődésüket, hogy otthon mennyit használják a magyar nyelvet, van-e kapcsolatuk magyarországi rokonokkal, illetve olvasnak-e magyar nyelvű könyveket. Előfordult már az is, hogy egy tanuló egyáltalán nem beszélt magyarul; ő a Bécsi Magyar Iskola óvodájában, majd később az iskolában sajátította el a nyelvet.

Amióta végzed ezt a szabálytalan feladatot, hány tanuló fordult meg a csoportodban? Van még velük kapcsolatod?

Amióta ezt a különleges, sokszor kihívásokkal teli feladatot végzem a Bécsi Magyar Iskola keretében, több mint 100 tanuló fordult meg a csoportjaimban. Voltak, akik csak rövidebb ideig jártak a foglalkozások

ra, ugyanakkor olyanok is akadnak, akik már évek óta rendszeresen részt vesznek az órákon.

Több korábbi tanulóval ma is tartom a kapcsolatot: levelezünk, és örömmel segít nekik, ha szükségük van rá. Előfordult már, hogy tanulmányaikhoz vagy vizsgáikhoz kértek támogatást, ami számomra különösen jó érzés, hiszen így hosszabb távon is részese lehetek a fejlődésüknek.

Március 15. alkalmából elismerésben részesültél. Kitél és miért kaptál díszoklevelet?

2026. március 12-én a március 15-i megemlékezés alkalmából nagy megtiszteltetés ért, Bécsben a Magyar Nagykövetségen vehettem át Elismerő Oklevelemet Szilágyiné Bátorfi Edit nagykövet asszonytól. Az elismerést az ausztriai magyarságért végzett munkámért kaptam.

Ez a pillanat rendkívül meghatározó volt számomra, hiszen visszaigazolása mindannak az elkötelezett munkának, amelyet évek óta a közösség szolgálatában végzek.

Itteni éveidet mérlegelve hogyan tekinted a jövőt? Sikerül lerakni a holnap alapjait, vagy csak átmeneti jelenséggel állunk szemben a magyar oktatás terén? Mik lennének a legfontosabb kívánalmak?

Az itt töltött éveim alapján bizakodva tekintek a jövőbe. Bizom benne, hogy még hosszú ideig folytathatom ezt az oktató munkát a Bécsi Magyar Iskola keretében, és egyre több szülő és gyermek él majd azzal a lehetőséggel, hogy ne csak a magyar nyelvet tanuljuk, hanem közösen megismerjük magyar hagyományokat és ünnepeket is.

Meggyőződésem, hogy amit végzünk, nem csupán átmeneti jelenség, hanem valódi alapokat teremt a jövő számára. Pedagógusként úgy gondolom, hogy az iskola nemcsak a tudás átadásának helyszíne, hanem az identitás erősítésének, az összetartozás megélésének és a hagyományok továbbadásának is fontos színtere.

A legfontosabb kívánalom számomra az, hogy ez a munka hosszú távon is támogatást kapjon, és minél több család felismerje a magyar nyelv és kultúra megőrzésének jelentőségét a diaszpórában.

BN – ABLAK

BETEKINTÉS AZ IFJÚSÁG GONDOLATAIBA

Ifjabbak, írjatok!

Idén, 2026 január-februárjában megnyílt az **ABLAK**. „Ez a második sora.” (József Attila) Új ablak, újuló világra. A fiatalok hangján és tartalmaival.

Üdvözlök Nektek, merészeknek! Biztasson a rátok inkább, mint ránk, idősebbekre jellemző nyitottság, rugalmasság, alkalmazkodókészség. Adjátok hozzá a mindinkább ti világotokhoz szavaitokat, gondolataitokat.

Tiszta lélekkel, egészséges gondolatokkal társuljatok be a magyarul megszólaló, de nyelvi sajátosságainkon túlnövő egyetemes emberi értékek együttesébe! A ti világotok is megérdemli, hogy hallható legyen a hangja. Ehhez kívánok ügyes tollforgatást, józan megfontolást és a vállalkozásokhoz méltó testtartást ebben a szellemi térben, a minőség Európájában! Ifjabbak, írjatok!

LENGYEL FERENC

Fiatalok, félúton

Fiatalok és tehetségesek. Előttük az élet, könnyű nekik. Külföldi ösztöndíjak és egyetemek tömkelege közül szabadon válogathatnak, miközben a korábbihoz sosem mérhető módon szinte bármilyen információhoz hozzájuthatnak. Mindezt úgy, hogy nem nyomja a vállukat a kenyérkeresés terhe, és a szüleikkel ellentétben, egy „szabad világ” polgáraitként biztonságos közegben, kedvük szerint úri módon válogathatnak. Minden adott hát, hogy nyugodt körülmények között felelősségteljesen döntsenek és tanuljanak. Vagy talán mégsem így lenne?

Bár első hallásra a mai közép-európai fiatal helyzete irigylésre méltónak tűnik (különösen olyasvalaki számára, aki megélte a Kádár-korszak protekcióján alapuló rendszerét), valójában éppen annyi nehézséget rejt magában, mint amennyire csábítóan tetszik. Korábban egy-egy szakma vagy hivatás gyakran egész életre szól (ezzel együtt kiszámíthatóságot is biztosítva művelőjének). Ma a fiatalok lehetőségek labirintusába tévedve gyakran éveket töltenek a helyes kijárat megkeresésével. Lehetséges manapság egyáltalán kijáratot találni, és egy szakma mellett véglegesen elköteleződni, vagy sokkal inkább szól már a pályaválasztás az élethosszig tartó tanulásról?

Két tehetséges, egyetemi tanulmányait kimagasló eredménnyel végzett fiatal kértem meg, hogy életútjukon keresztül mutassák be a pályaválasztás nehézségeit, a fiatal felnőttek életét.

Olivér már általános iskolásként megtette azokat az első lépéseket, amelyek a Corvinus Egyetem számvitel szakára vezettek. Az első generációs, 27 éves értelmiségi adótanácsadóként dolgozik Budapesten. Mezőgazdasági vállalkozó szülei révén korán szembesült a munka és a tudás értékével, erős iskolája és baráti társasága pedig motiválta a tanulásra. Olyannak írja le magát, akinek nagyon korán kirajzolódott az érdeklődési köre: vonzotta a világot mozgásban tartó gazdaság és a társadalom megértésének lehetősége. Városa egyik legelismertebb gimnáziumában szeretett volna továbbtanulni, amikor egy nem várt fordulatnak köszönhetően nem vették fel a választott gimnáziumba, nem keseredett el, nem volt csalódott: sőt, önként utasí-

totta vissza az informatika osztályba kényszerített felvételt, így jóformán magától döntött a szakközépiskola mellett.

Sokan vádolják a szakiskolákat azzal, hogy túlságosan beszűkítik a fiatalok pályaválasztási lehetőségeit. Bár Olivér 12 osztályosként biztos volt döntésében, meglátása szerint esetében is „útfüggőséget” okozott a szakközépiskola, más területekről érkező impulzusok hiányában lehetősége sem volt a közgazdaságon kívül másfelé orientálódni.

Az egyetemen az a döbbenetes tapasztalat érte, hogy bár szaktantárgyi előnye ellenére alapvető ismeretei (matematika, nyelvek) hiányosak voltak. Szakirányként a számvitelt választotta, amellyel megalapozódott későbbi pályája. Mélyen megismerte a cégek pénzügyi anatómiáját, az adózás alapjait, és kapott a pénzügyek több területén is jó alapozást. Utólag úgy látja, míg ő korábban a közgazdasági szakközépiskola miatt kitaposott útnak látta a pályaválasztást, húszas éveinek végéhez közeledve egyre inkább láthatóvá válnak előtte a ki nem használt, illetve a kihasználni nem tudott lehetőségek. Az utóbbi években kezdte felmérni, hogy szívesebben foglalkozna inkább mezőgazdasággal. Amennyiben gimnáziumban tanult volna tovább, megkaphatta volna azokat az alapokat, amelyek lehetővé tették volna számára ebbe az irányba való továbbtanulását.

Mindennek ellenére nem tartja nyomasztónak az „időkapu bezáródását”, hiszen sokrétűen hasznosítható alappal rendelkezik, így több opció közül válogathat. Tisztában van vele, hogy munkáügyben bármerre fordul, mindennek lesz pozitív és negatív oldala, így valójában csak az a kérdés, hogy kinek mi előnyös.

Szerinte döntés előtt érdemes megnézni a pályájuk végén lévő emberek életét, és őszintén válaszolni a kérdésre: szeretné-e fiatalként azt az életet élni...

GYÖRY ZSÓFI

Az élőzene jelene

Tizenöt éves lehettem mikor hosszú szünet után visszatért a kedvenc együttesem a színpadra. A Fall Out Boy első érájához még fiatal voltam, de az amerikai „band” zenéje tiniként új világot nyitott számomra. Mikor 2013-ban három év szünet után visszajelentkeztek a *Save Rock And Roll* című albummal és turnéval, addig könyörögtem édesanyámnak, míg bele nem egyezett egy hétvégi vakációba hogy elmehessek a koncertre. Amszterdamban találkoztunk egy barátnőmmel, akit addig csak Twitter-üzenetekből és később fényképekről, telefonról ismertem. A város egyik arénájában hallottam először élőben azt a zenét, ami minden egyes napomat követte, kísérte, és ott érezhettem legelőször a zene építette közösségérzést. Nem ott hallottam először élőzenét, de ez volt az első, útmutató érintkezésem a live zene hatalmával.

Régebben a turnézás a zenészek számára reklámozást jelentett – azért léptek fel ország- vagy akár világszerte, hogy népszerűsítsék a legújabb albumaikat. De ebből kialakult egy saját koncertkultúra és ma már nagy jelentősége van annak a bevételnek, amit a koncertjegyekből és merch-ekből (merchandise-okból: helyszínen eladott pólókból, poszterekből, egyebekből) generálhatnak a művészek.

A szociális médiával főleg kisebb bandák számára talán könnyebb népszerűsíteni a zenéjüket, de a Spotify, Apple Music és egyéb streaming oldalak viszonylag keveset fizetnek a művészeknek. Teya és Salena énekelték 2023-ban a *Who the Hell Is Edgar?* című számában: „0,003. Give me two years, and your dinner will be free.” (Magyarul „0,003. Adj nekem két évet, és ingyen lesz a vacsorád.”) Arra utalnak, hogy a Spotify 0,003 dollárt fizet a zenészeknek egy dal meghallgatására és kevés olyan rajongó akad, aki megvesz egy számot vagy albumot digitális formában vagy akár CD-n, lemezen. Miért is, ha akárhol és akármikor meg lehet hallgatni online? Ezáltal mind nehezebb a kisebb művészek számára megélni a zenéből, de a turnézás és az élőzene élménye megadják a lehetőséget sok indie (independent) röviden, magyarul: önálló, független) bandának.

Minden kisebb vagy nagyobb városban számtalan koncerttel várják a közönséget. Ha a kedvenc zenekaruk nem jut el oda, ahol a rajongói élnek, úgy tehetnek, mint én már tizenöt évesen: elutazhatnak máshova, a fellépés helyszínére.

Aki ugyanazt a zenét szereti, általában könnyen barátkozik. Így alakult,

hogy egész Európában vannak ismerőseim, barátaim. Január végén tettem meg az utat Bécsből Bolognába egy hétvégére, ahol egy budapesti és egy milánói barátnőmmel találkozva „koncerteztem”. Másnap sorban álltunk egy népszerű étterem előtt, ahol még két fiatal nővel ismerkedtünk meg. Kiderült, hogy ők is a Raye koncert miatt utaztak Bolognába és egy csodálatos délutánt töltötünk együtt, közvetlenül, kényelemben, komolyan elbeszélgetve.

Milyen körülmények között történhetnek ilyen sorsszerű találkozások? Ott van a jegyszerzésben a szerencse, a nyitottság, a hasonló életmód. Mindannyiunknak megérte a koncert az utazást, mindannyian szeretünk új helyeket látogatni, felfedezni. És még egy szempont, ami nélkül nem történhetett volna meg az a bizonyos délután: átlagos fiatalokként anyagilag megengedhetjük magunknak.

Európai városok közt megfizethető a vonatozás vagy repülés, a szállást főleg a mellékszezonban olcsón meg lehet oldani. És a koncertjegyek ára sem jelent nagy befektetést. Ilyen körülményekkel különböző csapatokkal láthattam Louis Tomlinsont 2023-ban ötször. Nagy nyári vakáció helyett, elutazhattam négy európai városba, hogy a különböző barátaimmal láthassam egyik kedvenc énekesünket.

(folytatjuk)

GRUBBAUER EVELIN

PILINSZKY JÁNOS

Egyenes labirintus

Milyen lesz az a visszaröpülés, amiről csak hasonlatok beszélnek, olyanféleképpen, hogy oltár, szentély, kézfogás, visszatérés, ölelés, fűben, fák alatt megterített asztal, hol nincs első és nincs utolsó vendég, végül is milyen lesz, milyen lesz e nyitott szárnyú emelkedő zuhanás, visszahullás a fókusz lángoló közös fészkebe? - nem tudom, és mégis, hogyha valamit tudok, hát ezt tudom, e forró folyosót, e nyílegyenes labirintust, melyben mind tömöttebb és mind tömöttebb és egyre szabadabb a tény, hogy röpkölnünk.

Villanások (pályaművekből)

„Az ingázás nemcsak fizikai, hanem lelki folyamat is: szüntelen alkalmazkodás az elengedéshez és az újrapapcsolódáshoz. A hiány és a jelenlét váltakozása egyedi ritmust teremt, amelyben a földi halandó nem gyökeret ereszt,

hanem egyensúlyt keres. Ebben az értelemben az otthon nem végállapot, inkább egy ismétlődő élmény. Nem birtokoljuk, hanem minduntalan megteremtjük – egymásban.

Hiszen az élet maga a körforgás.

Ahogy a nyár ősze fordul, ahogy a nappal hűen követi az éjszaka, ahogy egy gyermek felnőtté cseperedik. Mind ugyanannak a kozmikus forgatókönyvnek a részei; egyik sem létezhet a másik nélkül.”

UITZ NIKOLETTA

„ITTHON, VAGY OTTHON?”

Visszfények – Egy pályázat tanulságairól –

A Bécsi Napló pályázói megérdemlik a méltatást. Munkáik újraolvasása közben lett nyilvánvaló, csak megközelíteni lehet, amiről írtak. Ebből adódott a cím, a személyesebb szinte-levélforma. Hiszen csupán sziporkák ezek a sorok: írásaik visszfényei.

A Bécsi Napló 45. esztendejében, 2025-ben pályázatot hirdetett: egy szerény díjazású, de irodalmi igényű pályázatot. A Korcsma Zsombor ötletéből közösen kibontott Itthon vagy Otthon tárgykörébe összesen 34 munka érkezett a szerkesztőségi postaládába. A színvonalas munkák végigolvasása pedig különös, összetett és sokfelé kinyíló érzéseket váltott ki az olvasók közül többünkben. Ezek hatására döntöttem el, hogy röviden körbejárjam munkáik szellemi „környezetét”.

Az első szembeszökő észrevétel az volt, hogy a választott cím, a hívószó egyáltalán nem volt életidegen, sőt... A megszólított nemzedék, a fiatalok, a maguk módján egy – elődeik legnagyobb részével ellentétben – kitereltesedtebb világban élnek. Nagyobb lett világuk „lombja”. Egyetlen országnál jóval nagyobb társadalmi, kulturális és geográfiai környezetben keresik a számukra megfelelő helyet, ahol a jövőt el tudják képzelni. A felmerülő egzisztenciális kérdésekkel együtt folyik ez az izgalmas helykeresés. Az életvitelt meghatározó helyszínek közötti választás kérdéséről van elsősorban szó: majdnem minden pályaműből kiérezhető a szülőföld és a második (többnyire alakulóban levő) otthon közötti lelki-érzelmi és fizikai ingadozás. Akár „ingázásnak” is lehetne nevezni, a lelki biztonság elsődleges, gyermekkori otthon-érzete és a tanulmányokkal vagy a munkavégzéssel együttjáró másodlagos otthon-érzet közötti ingajáratnak.

Ebből az oda-vissza élménykörből szakadt ki a legtöbb pályázatról rendkívül sokárnyalattú és digitális korunk írás-szűkösségére egyáltalán nem jellemzően sokatmondó megnyilatkozása. Kitárulkozások sorozatát olvashattuk a szerkesztőségben. Helyszíneiken végigfutva néhány, egy-egy országon belüli itthon-otthon-dilemmára is akadunk (így Magyarország és Kárpátja belső helyszínei tekintetében). Legtöbbször mégis egyfelől Magyarország, Erdély, Vajdaság, Kárpátja, másfelől pedig Bécs és a távolabbi Nyugat két-pólusú világának élményeit írták meg, ebbéli tapasztalataikat, és akadt pár olyan pályázó is, aki – végzettsége vagy tanulmányai okán – három-négy országban is megfordult. Az ő számukra volt talán a legnehezebb az otthon fogalmát árnyaltan, pontosítottan körbejárni. Mégis, mindhárom csoportban érett, kiforrott egyéniségek tárulkoztak fel életük idevágó részleteivel – sokan pedig az ehhez a tartalomhoz csatolódó kiváló megfogalmazásban.

Többnyire otthont váltó, egyelőre két pólus között vándorló nemzedék tagjai ők. És szinte kivétel nélkül vissza tudtak kapcsolni eredeti szülőhelyükre, és vagy visszatérőkként, vagy távolba menőkként, de nem szakadtak el „gyökereiktől”. Alig van olyan, talán egyetlen pályázó, aki ezt vajúdvá, és indulattal, de megteszi.

Hovatartozásuk és céljaik számokban így körvonalazódnak: tizenhét német nyelvterületen élnek (Ausztria, Németország), felbukkan a spanyol nyelvi közeg,

sőt Amerika is felsejlik egyszer. Származás szerint kb. húszan Magyarországon születtek, három pályázó írásában útrabocsátó otthonként a Vajdaságot lehet felfedezni, egyikük bevallotta erdélyi, ketten pedig kárpátjaiak. Országváltás nélküli életforma-váltásról (kettősségről az otthonmaradásban) egy kárpátjai és egy magyarországi pályázó számol be közülük. Hárman földrajzi korlátaik fölé lépnek, elegáns fogalmazás rejti indulásukat...

Sorsukban sok a közös vonás, noha más-más színárnyalatokban. Két szomorúbb írást olvastam: részleges önfeladással, illetve az egykori „én” „elsiratásáról” – de egy harmadik jelentkező lelkében és soraiban már a humor is szikrázik. A sok fiatal női pályázó egyfajta lírai többletet ad a körkép egészének, ami jól tesz az olvasó számára kialakuló összképnek is.

Külön érdekes volt felfedezni érdeklődési köreiket, szakmájukat. Egyesek elárulták ezt, mások hallgattak róla. Akad köztük zenész, cukrász, szociológus, orvostanhallgató, egyikőjükénél műszaki végzettség sejthető: informatikus vagy fizikus szakirány, és van egy gyógyszerészünk is.

Szakmailag még izgalmasabb, hogy azon túl, hogy többnyire felsőfokú oktatás résztvevői (voltak), jól fogalmazznak, éretnyűk a szabatos írásbeli önkifejezés, magyar nyelvhasználat, a többnyire színvonal-ingadozástól mentes, egyenletes stílus. Mindannyiuknak megvan a maga szüve-rén gondolkodásmódja, egyéni szókincese, mondatszerkesztési szokása. Az az érzés erősödik meg írásaik olvasása közben bennem, az átlag-olvasóban, hogy nem most, és nem először próbálgatják szárnyaikat. Van köztük, aki kimondottan jól szerkeszt, s nem ritka az olyan szerző sem, aki élménybe „csomagoltan” ugyan, de jóval túllép a saját tapasztalati világán, és tömörségében is összegző gondolati rendszerre szűkíti írását. Azt hiszem, többjüknek nem ez az első megjelenésre szánt írása, számos esetben erős irodalmi érzéket, kiforrott stílust lehetett felfedezni.

Jól csengő mondatok, frappáns következtetések, megállapítások sorjznak mindenütt. Élettapasztalat. Idézni is jól esik közülük: „...ma már mosolyogva lebegek a vízfelszínen. Tele békével. Kiharcolt békével. Megtanult békével.” (Mester Emma) „...az otthon nem feltétlenül az a hely, ahonnan elindultam, hanem az, amit magamban hordozok, bárhová is megyek.” (Táborosi Regina)

Csupa életigenlő mondat: élmény a diaszpórában ilyeneket olvasni. És lenyűgöző az összegző kép is, amely kirajzoló-dik róluk. Egy olyan nemzedéké, amely a hívó szóra föltárta valós gondjait; felnőtt életének esélyét latolgatva, komoly, megbízható válaszokat fogalmazva az otthonról és az itthonról a ma Európában. (Egyikük Tamási Áronra utal, a közismert Ábel-idézet is fölfénylik írásában, mint ha a Göncöl-szekér egyik csillaga lenne, segítségül a tájékoztatóhoz.) Vallomások írásaik megbízható képet nyújtanak egy felnövő / felnőtt nemzedékről. Miközben minket is gazdagítottak, egy képzeletbeli (virtuális) Kárpát-medencei vallomássorozattal. A hovatarozásról, az emberi és a nemzeti kötődéseinkről.

Köszönettel, biztatással,

LENGYEL FERENC

Damaszkusz

KULTÚRÁNK

A Hymnus földjén – a magyar kultúra napjának ünnepén

2026-ban a Magyar kultúra napja országos rendezvénysorozata, szokás szerint Kölcsey Ferenc síremléke közelében, Szatmárcsékén kezdődött a megszépült református templomban. Az ökumenikus istentisztelet keretében Fekete Károly református, valamint Palánki Ferenc római katolikus püspökök hirdettek ígét, majd a Kölcsey Társaság alelnöke átadta a kultúra napja alkalmából a Kölcsey-Emlékplakettet.

2026-ban a Kölcsey Társaság díjával Lukács Sándor színművészt tüntették ki. A Kossuth- és Jászai Mari-díjas, érdemes és kiváló művész, színész – és költő – 1947-ben született Miskolcon. Már kilencéves korában elköteleződött mindkét művészeti ág mellett, amelyeket ma is művel. Harmadik osztályos volt, amikor a tanító nénije megkérte, hogy olvasson fel osztálytársainak Móra Ferenc *Kincskereső kisködmönéből*. Már akkor megmutatkozó előadói adottságának köszönhetően egy idő után azt vette észre, hogy minden tekintet feszült figyelemmel rá szegeződik, és áhítattal hallgatják a gyermekek a történetet. Ugyancsak ekkor, 1956-ban írta meg első versét *Zászlók* címmel, amelyet a forradalom napjaiban a vasgyárból özőnlő munkástömeg hangulata ihletett.

A Színház- és Filmművészeti Főiskolán, 1972-ben szerzett diplomát, és azóta a Vígszínház társulatának a tagja, ahol már főiskolás korában is olyan színművészek társaságában játszott, mint Latinovits Zoltán, Ruttkai Éva, Bilicsi Tivadar, Darvas Iván, Sulyok Mária, Básti Lajos, s akiktől nem csupán mesterséget, de emberi mentalitást, emberi tartást, a sikerre való maradéktalan törekvést is lehetett tanulni. Több mint száz színházi szerepét lehetetlen felsorolni, de sokoldalúságát bizonyítja, hogy a legkülönfélébb műfajokban kipróbálhatta magát. Így játszott például Bulgakov *A Mester és Margaritájában*, több Molière-műben, Brecht *Koldusoperájában*, García Lorca-, Besenyei György-, Gyurkovics Tibor-darabokban, Shakespeare hét művében a *Szentivánéji álomtól* a *Vízkereszt...*-ig, de Madách tragédiájában Lucifert éppoly sikerrel alakította, mint a *Vörös postakocsi*ban Alvinczy Eduárdot. Korszakos jelentőségű volt a Déry Tibor műve alapján színre vitt *Képzelt riport*

egy amerikai popfesztiválról, amelynek akkori szereplőgárdája, benne a most kitüntetett művésszel, mára a nagyok tablója.

Hamar felfigyelt rá a magyar film is. Közel 30 nagyjátékfilmben kapott szerepet, így láthatta a közönség a *Szarvassá vált fiúk*, a *141 perc a befejezetlen mondatból*, a *Szoba kilátással*, a *Hidember*, a *Magyar vándor*, legutóbb pedig a *Most vagy soha* című alkotásokban, és szerepelt az első Oscar-díjas magyar filmben, Szabó István *Mephistójában* is.

Lukács Sándor egy olyan színművész-generáció tagja, amelynek legjobbjai a tévéfilm-gyártás, a tévéfilm-sorozat létrehozás aranykorában csiszolhatták tehetségüket. Több mint hatvanöt ilyen produkció stáblistáján olvashatjuk a nevét a színművészek sorában, csak a legismertebbeket említve meg: *A szerelem bolondjai*, *Beszterce ostroma*, *Sakk*, *Kempelen úr*, *Mire a levelek lehullanak*, *Kreutzer szonáta*, *Kölcsey*, *Bánk bán*, *Linda*, *Kisváros*, *Cseppben az élet*.

A színészmesterségről azt vallja, hogy a színésznek a szereppel való találkozásában eljön az a pont, amikor a maga által megformált karakterről már mindenkinél többet tud, és a jó rendezőnek a feladata az, hogy a színészt elkísérje addig a pontig, de az utolsó ecsetvonásokat már a színész teszi föl a figurára. Ugyanakkor a színésznek a saját csatáit is meg kell vívnia a rendezővel, mert nem lehet semmit sem a saját meggyőződése ellen tenni, mivel akkor nem tud a karakter hitelessé válni, a siker feltétele pedig az őszinteség. Lukács Sándor már több mint negyven éve költőként is jól ismert, eddig tíz verseskötettel gazdagította a magyar irodalmat, legutóbbi munkája az *Amit őrizni tudsz* címmel 2024-ben jelent meg.

KÁNTOR ISTVÁN

BÉCSI NAPLÓ

Nyugat-Európa egyetememes magyar nyelvű lapja
olvassa – terjessze – támogassa

Új postafiók címünk:
A-1010 Wien, Pf. 58
IBAN: AT572011100000446793

DIASZPÓRA

A Svájcban élő magyarok életéből

A jelen helyzetjelentés az utóbbi 15–20 esztendőben Svájcba került magyarok néhány kiragadott életkörülményét, beilleszkedését, kialakulóban lévő közösségépítő önszerveződését igyekszik a teljesség igénye nélkül bemutatni. Az itt közölt adatok részben Magyarország berni nagykövetségének az interneten is közzétett tájékoztatásai, a svájci statisztikai hivatal jelentései, az itt élőkkel folytatott beszélgetések és megfigyelések alapján készültek.

Svájcról röviden

Az utóbbi években egyre több EU-s, köztük magyar és az 1920-ban Magyarországtól elszakított területeken (az ún. utódállamokban) élő állampolgár dönt úgy, hogy Svájcban telepedik le. A magas életszínvonal, a szép környezet, a jó munkalehetőségek és a stabil gazdaság vonzóvá teszik Svájcot a magyarok számára is. Európa szívében a nem EU-tag föderalista Svájc államformája, semlegessége, gazdasági jóléte és életszínvonalára révén még mindig a szabadság és a béke szigetországnak számít. Külön ki kell emelni, hogy a 4 nyelvű, német, francia, olasz és rétoromán föderációban a 9,2 millió lakosból kerekén 3 millió az idegen több mint 100 nemzetiségű színezve, amelyek zöme bevándorló vendégmunkás, nagy hányada illegális migráns, egyre kevesebb politikai menekült.

A bevándorlás indítékai

Az 1956-után a mintegy 13 ezer Magyarországról politikai menekültként Svájcba került magyart, mára felváltotta a közel 40 ezer lelket kitevő – a Kárpát-medence országaiából ide került – magyar, akiknek túlnyomó többsége vendégmunkás státuszt élvez. A legtöbben Zürichben, Bazelben, Genfben, illetve a fővárosban, Bernben és ezek környékén élnek.

Arra a kérdésre, hogy mi motiválta őket a szülőföld elhagyására, egybehangzó válasz volt, a jobb anyagi körülmények, pontosabban a magasabb kereseti lehetőségek. Annak a tudatában is, hogy a kezdetben a kereset lényegesen alacsonyabb az átlagosnál.

Hogy külföldi tartózkodásukat milyen hosszú időre tervezik, ezt a választ befolyásolja a személy kora és a családi állapota. Nevezetesen az, hogy egyedülálló, vagy párkapcsolatban él-e, avagy családos-e. Sokan tervezik a visszatérést szülőföldjükre, ha a célul kitűzött anyagi gyarapodást, konkrétan pl. családi ház megépüléséhez, vagy a végzett munkakörben az önálló vállalkozáshoz szükséges tőkét sikerült előteremteni. Lényeges szempont a családok esetében a gyermekek anyanyelvi iskoláztatása is. A megszorított hétvégi magyar iskolák és a cserkészlet magyar állam által történő támogatása is ezt a célt szolgálja, a gyermek könnyebb beilleszkedését a szülőföldi anyanyelvi iskolába.

Milyen magyar közösségek vannak Svájcban?

Svájcban a magyar csoportokhoz (ezek még nem élő közösségek) csatlakozást legelőnyösebb az online közös-

ségi média csoportokkal kezdeni. Természetesen nem csak online, de a való életben is csatlakozhatnak a régebben alakult svájci magyar közösségekhez, gyermekeiket pedig a hétvégi magyar iskolába vagy óvodába is beirathatják.

A közösségek tehát két csoportba oszthatók:

Az online közösségi média csoportok, mint például a

Svájcban élő magyarok baráti társasága, Magyarok Svájcban, Svájci Magyarok Közössége Nyilvános csoport, Magyarok Zürichben, GenfHun, további városokhoz és életvitelhez kötődő csoportok országszerte...

Régebben alakult jelentősebb svájci magyar szervezetek.

Ezek a szervezetek nyitott közösségek, amelyek kulturális rendezvényekkel, a nemzeti ünnepeink emléktalálkozóival, csoportos kirándulásokkal szolgálják tagjaikat és az érdeklődőket. Svájci Magyarház Alapítvány, székhelye Zürich, Zürichi Magyar Egyesület, Bázeli Magyar Kulturális Szervezet, Berni Magyar Egyesület, Genfi Magyar Kulturális Központ, Svájci magyar hétvégi iskolák és óvodák, (az interneten elérhetők)

Egyházközségek az említett nagyvárosokban (az interneten elérhetők).

A Cserkészcsapatok az említett nagyvárosokban (az interneten elérhetők) Néptáncscsoportok Zürichben, Bernben és Genfben

Munkalehetőségek magyaroknak

Magyarország EU-s csatlakozása előtt csak különleges engedéllyel és meghatározott gazdasági területeken kaphattak a magyarok munkavállalási engedélyt. Az utódállamok EU-s csatlakozása után a 7 évig tartó munkavállalási karantén feloldása után, megnyílt a svájci munkaerőpiac. A munkavállalás főbb területei: az informatika (bankok, biztosítók, nagyvállalatok), a vendéglátóipar (szállodák, éttermek), szakmunka (ipari üzemek, építőipar, karbantartás), az egészségügy (kórházak, öreg- és betegápolás), az áruházak logisztikai részlegei, a mezőgazdaság (hegyi, szőlészet, zöldség, állattenyésztés), a közlekedés terén kiemelt az áruforgalom, szállítás és a hegyi turizmus.

Érdekes a még maig érvényben lévő régebben elindított lehetőség és gyakorlat a svájci mezőgazdaságba szezonális időre befogadott erdélyi, de főleg székelyföldi fiatal munkaerők képzése az erdőgazdálkodási és az állattenyésztési ágazatokban. A szezonális státusz évente megújítható, ezáltal több fiatal munkaerő hosszabb ideig tartózkodhat Svájcban, ami nemcsak a szakmai képzését mélyíti, hanem anyagi gyarapodását is lehetővé teszi.

Összegezve elmondható, hogy a nyugati magyarság körében végbement a generáció- és a szemléletváltás is. Az eddigi politikai emigrációt felváltotta a diaszpóra magyarság, melynek szerepe, hivatása és küldetése már nem a politikai, hanem az egzisztenciális életfeltételeket kell, hogy számba vegye s intézményrendszerét ehhez rendezze be.

B. SZABÓ PÉTER

TÖRTÉNELMŰNK

1956 emlékezetének bővületében

Egy lengyel barátom, a Przemyszl-földi Nemzeti Múzeum igazgatója mesélte vagy negyedszázada, hogy amikor Sztálin a neki hajbókoló nyugati szövetségesek támogatásával Lengyelországot nyugatra toltta, nagypapja is elhagyta kényszerült kelet-galíciai szülővárosát. Lubaczówban, az új határ lengyel oldalán fekvő kisvárosban telepedett le. Ettől kezdve haláláig a szobájában ült, s ölében térképet tartva és rá-rá pillantgatva bámult ki a keletre nyíló ablakon.

Én gyerekenként öríztem egy ideig hasonló módon 1956 őszének emlékét. Fekete Istvánnak az Új Ember 1956. november 4-iki számában közzétett Bécsbe címzett levelét kezemben tartva néztem át az emlékezés Kádár-rendszer hazugságaival összekorrozott, megrepedezett üvegén azokra a napokra, eseményekre, amelyeket hirtelen felnőtté öregedve átéltem. Néztem a „halálbamenő tizennégy-húszéves gyerekeket” [...], „akik betelvéen egy istentelenség szörnyű ürességével, a jelszavak csatornalevesével, a jelszavak emészthetetlen maszlagával, [...] nekimentek felborítani a hegyet, megfordítani a történelmet...” És megfordították. A 20. században ők állították helyre a magyarság korábbi éltizedekben eltékozolt, eltékozolódott becsületét. Néztem őket és azon töprengtem, hogyan tudnám emléküket életben tartani, s a brutális és fondorlatos módon a közönségre kényszerített felejtés ellen óvni.

Az 1848/49-as szabadságharc gyerekhonvédei siettek segítségemre, akikkel Rákosi Viktor *Hős fiúk* című regényében kötöttem életre szóló ismeretséget, szövetséget. Szinte hallottam könyvbéli pajtásom, Bárdy Gyuri hangját: az ő légióban szolgáló lengyel bajtársaikkal kell foglalkoznom... A lengyelekkel,

akik 1956 őszén és azt követően is bizonnyították, hogy velünk vannak... És akiket Kádár annyira rühellt azért, mert minden tiltakozása ellenére híven őrzik a magyar 1956 emlékét. E biztatásra álltam neki a gimnáziumban lengyelül tanulni. Napi szorgalmamból olyannyira futotta, hogy a történelem mellett eredményesen felvételiztem a két évenként éppen 1963-ban indult lengyel szakra.

Amit serdülő fejjel elterveztem, azt egyetem után meg tudtam valósítani. Andrzej Wajda filmjeit, a *Csatornát* és a *Hamu és gyémántot* szóban és írásban méltatva, a cserben hagyott varsói felkelés és a reménytelen honi ellenállás fiatal hősein keresztül a cserben hagyott magyar 1956 hőseit és mártírjait láttam és láttattam. Az ő emléküik ígézetében fordítottam le a 20. század lengyel Petőfijének, a varsói felkelésben elesett Krzysztof Kamil Baczyńskinak a verseit, Stanisław Komornicki *Varsó barikádjain* és Stanisław Jankowski „Agaton” közelmúltban megjelent *Hamis igazolvánnyal Varsó halálgyűrűjében* című visszaemlékezését is. Lélekben a Bem téren 1956. október 23-i tüntető tömegbe vegyülve írtam meg a *Bem tábornok az örök remények hőse* című monográfiát és harminc éves munkával a szabadságharcban részt vett lengyelek életrajzi lexikonát, az ezeroldalas *Honvédek, hírszerzők, légionisták*. És voltaképpen tételesen felsorolhatnám mindazt a munkát, amit eddig elvégeztem. Mind-mind 1956 emlékének köszönhetem. 1956-nak, azoknak a srácoknak, „akik nem beszéltek, nem szavaltak, csak készültek, éheztek, dolgoztak, harcoltak, és meghaltak, és visszanyertek mindent”.

KOVÁCS ISTVÁN

KÖNYVBEMUTATÓ

Járatlan úton

A Globális Tanulmányok Bécsi Intézetének igazgatója dr. Ács Zoltán életrajzi kötete *„A járatlan úton”* magyar nyelven a közelmúltban jelent meg. A jelenleg Bécsben tartózkodó világhírű közgazdász professzor könyvét a Bécsi Magyar Nagykövetség vezetője Szilágyiné Bátorfi Edit a követség történelmi falai között mutatta be a szerzővel folytatott beszélgetés keretében.

A nagykövet asszony maga is közgazdász lévén rendkívül érdekfeszítőnek találta a memoár kötetet. Az író 1947-ben a villachi menekülttáborban született és karrierjét teljes egészében emigrációban építette fel. Ács Zoltán öt éves volt, amikor a hajdani huszár édesapja és a nemesi származású édesanyja kisfiúkkal együtt partra szálltak Amerikában. Egy clevelandi lakótelepen találtak szerény lakásra az ott élő többi menekülttel együtt. A menekült élet nehézségeit, hátrányait már a gyermekévekben megtapasztalta, de ifjúként rájött, hogy vagyon és pénz hiányában hogyan kamatoztathatná kulturális tőkéjét.

Mint a könyv címében, úgy a valóságban is a járatlan utat választotta. Tanult és dolgozott. Fárasztó évek voltak, de elvégezte Clevelandben az Álla-

mi Egyetemet, majd New Yorkban közgazdász PhD-t szerzett. Több egyetemen oktatott. Építette a karrierjét. Jénában a Max Plank Intézetben dolgozott pár évig, majd a George Mason Egyetemen elfogadta a Vállalkozási és Politikai Központ igazgatói állását. Az USA-ban már vezető közgazdászként tartották számon. Két amerikai elnök is kikérte folyamatosan véleményét a Kisvállalkozási Gazdálkodás közgazdasági szakértőjeként.

Közben fáradhatatlanul kutatott, írt és tanított. Szinte természetessé vált számára a napi tizenhat óra munka. Sorra jelentek meg kutatási eredményei, melyeket több mint 200 cikkben és 35 könyvben publikált. Az ő tollából jelent meg például a; *Miért fontos a filantrópia*; vagy *Hogyan adakoznak a gazdagok*, és a *Mit jelent gazdaságunk számára a jólét*. Ez utóbbi, - mint a menedzsment témában írt legjobb könyv – meghozta számára 2014-ben a George R. Baker díjat. Meghívta professzornak a London School of Economics, majd hamarosan a Pécsi Tudományegyetem is. Jelenleg a Vienna Institute for Global Studies igazgatója.

Ács Zoltán: A járatlan úton, 325 old., MCC Press Kft., 2025, keménytáblás

ETNOGRÁFIA

Bunyevácnak lenni vagy nem lenni...

„Gondolkodom, de nem is vagyok.” Szomorú iróniával idézte meg René Descartes híres tételét – „cogito, ergo sum” –, bunyevác identitására adaptálva prof. dr. Obádovics J. Gyula, a századik életévében járó világhírű matematikus, a magyar számítástechnika egyik megalapítója. A Miskolci Egyetem hallgatói előtt 2026. március 13-án tartott előadásán is szóba került az a mélyreható gondolat, amely a születéskor kapott nemzetiségi identitás jogi értelemben vett elvesztésére utal, amikor a szubjektum bizonyossága mögül kihúzzák a kulturális önazonosság talaját.

Egyike az utolsó tanúknak, akik még személyesen emlékeznek a 20. század elején Baján és a környező falvakban virágzó bunyevác közösségi életre: a népszokásokra, dalokra, az erős családi kötelékekre és ünnepekre, amelyeket ez a népcsoport évszázadokon át.

Mi történt a bunyevácokkal, és miért ítélte őket „halálra a statisztika”?

A válasz fájdalmasan egyszerű: a hivatalos nyilvántartásokban, a népszámlálások száraz soraiban a bunyevácok eltűntek – beolvastva egy másik nemzetiség közé, elnémítva a történelmi név emlékét. A „statisztikai halál” az, mikor egy nemzet nevét kihúzzák a hivatalos kategóriák közül, nem csupán adatvesztés – az identitás hitelvesztése.

A bunyevácok Boszniából, a Buna folyó vidékéről és Dalmáciából érkeztek több hullámban, a török megszállás után, ferences szerzetesek vezetésével. Körülbelül 1687 táján telepedtek le az elnéptelenedett Baja-Szabadka-Zombor háromszögben. Gyakran nevezték őket „dalmátoknak”, „illíreknek” vagy „katolikus rácoknak”. Nyelvük inkább a szerbhez áll közelebb, a közép-délszláv dialektus nyelvjárásának i-ző kiejtésű változata.

Katonai szolgálatukért és vitéségükért – különösen a Tisza és a Duna menti határvidék török elleni védelmében – számos bunyevác család nemesi rangot nyert.

A mondás szerint a bunyevácok egyik kezében kapa, a másikban puska volt.

A bunyevácság több ezer fővel csatlakozott az 1848/49-ben a hazáért küzdő magyar honvédhadsereghez és minden más alkalommal is a magyarok oldalán harcolt.

A bunyevác nemzetiségű Ivan (János) Antunovich püspök 1882-ben kiadott művében figyelmeztette népét, hogy álljanak ellen az asszimilációnak, és őrizték meg különálló, egyedi identitásukat a délszláv népek között. 1.)

Az ő nevéhez fűződik az első bunyevác és sokác nyelvű újság megjelenését is 1870–71-ben, melynek költségeit nagyrészt saját vagyonából fedezte.

A horvát Josip Broz Tito hatalomra jutása után, 1945. május 14-én a Szabadkai Körzeti Nemzeti Bizottság Belügyi Osztálya olyan rendelkezést adott ki, amely így szólt: „Mivel bunyevác és sokác nemzetiség nem létezik, ezért Önöknek elrendeljük, hogy minden bunyevácot és sokácot kizárólag horvátként kezeljenek, tekintet nélkül az ő nyilatkozataik” 2.) A rendelet további utasításokat is tartalmaz, mégpedig azt, hogy a bunyevácokat és sokácokat tartalmazó okiratokat meg kell semmisíteni, helyettük horvát okiratokat kell kiállítani. A rendelet végrehajtása ellen kifogásnak helye nem volt.

A későbbiekben Magyarországon is a „horvátosítás” és a szerb-horvát koncepció vált mérvadóvá; a bunyevác nyelvű oktatás az 1950-es években megszűnt.

1995. április 5-ét bunyevác-sokác gyűlésnapnak tartja a közösség: ezen a napon írta alá Kovács László magyar és Mate Grandić horvát külügyminiszter azt a megállapodást, amelynek értelmében Magyarországon ezentúl hivatalosan nem léteztek sem bunyevácok, sem sokácok. Nem sokkal később, abban állapodtak meg, hogy a népszámlálások alkalmával ezeket a nemzetiségeket az adatok összesítésekor horvátként kell minősíteni, így a statisztika szándékosan eltűntette őket.

A 2006-ban benyújtott bunyevác népi kezdeményezést elutasították, bár az MTA által kért szakvélemény maga is elismerte, hogy megállapításai nem tudnak teljes bizonyossággal megfelelni a követelményeknek, „mivel a szakmai-tudományos és egyúttal a politikai viták még nem tekinthetők lezártak”. 3.)

Közben Szerbiában a 2002-es kisebbségi törvény lehetővé tette, hogy a bunyevácok külön nemzetiségként szerepeljenek, saját nemzeti tanáccsal és kulturális autonómiával. Ma bunyevác nyelven újságokat adnak ki, saját televíziós műsoruk és tankönyvkiadásuk van, vagyis intézményesített formában is megjelenik az, amit máshol a statisztika igyekezett láthatatlanná tenni.

Vujicsics Tihamér 1978-ban kimondta, hogy a hazánkban élő délszlávok nem egy egységes nép: különböző idők óta itt lakó vagy ide áttelepült, egymástól meglehetősen elszigetelt népcsoportok. Ennek megfelelően a bunyevácokról is, mint különálló népcsoportról kell beszélnünk – akkor is, ha a történelem és a politika olykor mást próbált írni a népszámlálási ívek rovatába. Ezt a megállapítást támasztják alá az 1720 óta vezetett statisztikák.

1720-as népszámlálás idején Baja lakosságának 85%-a bunyevácokból állt.

1930-as népszámlálás: Bács-Bodrog megye 9601 bunyevác vagy sokác, 31 horvát, azaz a lakosság 0,32%-a.

1949-es népszámlálás: csak Bács-Kiskun megyében 5701 bunyevác vagy sokác, 213 horvát, **tehát csak 3,74% a horvátok aránya**.

Obádovics professzor szerint a horvát-bunyevác nyelv és nemzetiség mint önálló kategória nem létezik; a besorolás vagy horvát, vagy bunyevác.

Az önálló nemzetiségi státusz és a megfelelő jogi háttér hiánya miatt a bunyevác közösség Magyarországon nem jut közvetlen állami támogatáshoz.

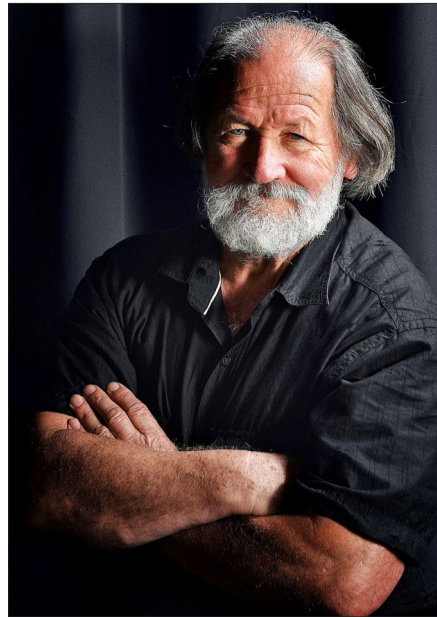
Az éves több száz milliós támogatást a horvát nemzetiségi önkormányzatok veszik igénybe, míg a bunyevác szervezetek pályázatait rendszerint forráshiányra hivatkozva elutasítják. Talán ezért nyílnak meg a pénzcsoportok, ha a bunyevác szó elé a horvát kerül.

Erre példa a csávolyi néprajzkutató és pedagógus, Dr. Mándics Mihály hagyatékának esete. A gazdag bunyevác gyűjteményt bemutató lakóház fenntartására az örökösök évek óta nem kaptak támogatást. 2024-ben a Vujicsics együttes jótékonyági emlékkoncertet szervezett, amelynek bevétele átmenetileg fedezte a költségeket, ám ez az összeg mára kimerült. A ház eladása elkerülhetetlenné vált, a gyűjtemény sorsa pedig bizonytalanná lett.

A fennmaradásért küzdő bunyevác egyesületek támogatása többnyire a szerbiai közösségektől érkezik, például hagyományos rendezvények – mint a Prelo (farsang) vagy a Dužijanca (aratóünnep) – megszervezésére. A NEVEN Bunyevác Kulturális Egyesület és a Veres Pál Polgári Egyesület hatalmas erőfeszítéseket tesz a közösség fennmaradásáért.

A bunyevácokkal szembeni tisztességes hozzáállás érdekében nem a Tito-féle, minden tudományos alapot nélkülöző politikai diktátumot kellett volna elfogadni, hanem a valós statisztikákat figyelembe véve a nemzetiségeket meghatározni és jogaikat biztosítani.

„Az egyes nyelvi, kulturális, történelmi alapokon kialakult emberi közösségek, nemzetek olyan sajátos tapasztalatokat, olyan pótolhatatlan zsenialitást hordoznak, ami nélkül szegényebb lenne az egész emberiség.” Erdő Péter bíboros beszéde a „trianoni békediktátum 90. évfordulóján” 2010. június 4-én a Szent István Bazilikában.

Buda Ferenc

1.) Antunovich, J. 2021, Értekezés a Dunamenti és a Tisza-menti bunyevácokról és sokácokról. Bunyevác kulturális intézet. Baja. 2–4.) Obádovics J. Gyula & Kulcsár László: Bunyevácokról, mivel nincsenek, szó se esék, Autonómia és Társadalom 2022. II. évfolyam 3. szám
3.) DOBOS Balázs – TÓTH Ágnes: A magyarországi bunyevácokról (Szakértői összefoglaló 2006 MTA)

OLSZEWSKI ÁGNES

FILMSZEMLE

Hangyák az életfa körül

Telt ház volt a margarethenstrassei Film Casinóban Enyedi Ildikó *Csendes barát* című filmjének bécsi, februári premierjén. A Collegium Hungaricummal közösen szervezett eseményen dr. Méhes Márton, a CH vezetője, illetve Stefan Grisseman a Profil magazin munkatársa szólt néhány bevezető szót, aztán a terem elsötétedett, pörögni kezdett a film.

Magányos fa. Tájéképfestészeti vagy fotográfiai fogalom, egyben jól bevált sztereotípiá. De lehet-e magányos egy fa? Például egy négy évszázados Ginkgo biloba – magyarul páfrányfenyő – női egyede, mely évszázadok óta termést nem hozhatott, nem lévén a közelében egyetlen hímnemű egyed sem. A Ginkgók tudniillik dioikusak, kétlakiak, vagyis a hímnemű és nőnemű virágok különböző egyedeken találhatóak. A botanikus kertekben előszerezettél csak az egyik vagy másik nem egyedét ültették, hogy ne legyen termés, mert ősszel a páfrányfenyő erjedő-rothadó terméshúsa a fa környékén kellemetlen illatú vajsavat bocsát ki, magyarul: bűzlik.

De megállok, nincs szándékomban sem botanikaleckét tartani – ez valamelyest szakmai ártalmam, ugyanis valamikor botanikus tanársegéd voltam – még csak általános természettudományos lelkesedésbe sem kezdek, annak ellenére, hogy a filmbeli neurológus-agykutató hongkongi professzor pontosan ennek a mindent lehangoló lelkesedésnek és kíváncsiságnak köszönhetően lépte át szakosodásának szigorú határait, és olyan magától értetődő módon rakta tele a páfrányfenyő-matuzsálem törzsét az agykutatásban használatos szenzorokkal, hogy a laikus közönségnek fel sem tűnt, hogy ebben a vonatkozásban sci-fit lát, mikor a fa mesterségesen kiszínezett élet(fa)hullámaival a számítógép képernyőjén ámuldozva megfigyelhetette.

Ez a film sem nem tudományos, sem nem áltudományos alkotás, sokkal inkább művészi természetrajongás, de nem Assisi Szent Ferenc Fioretteinek, hanem a német romantika modorában, mert nem csak

a név, de a hely is kötelez: a filmet a régi marburgi botanikus kertben forgatták, melyhez Enyedi Ildikót – amint a film utáni beszélgetéskor bevallotta – személyes élmények kötik. A tudományosság csak keret és ürügy a filmben, mely nem a fák, hanem az ember magányáról, és annak a természetben, illetve az embertársi kapcsolatokban való feloldási lehetőségeiről, egyben az idő múlásáról is szól.

Az idő múlásáról, melynek sodrában generációk adják át egymásnak a stafétát, és a magányos páfrányfenyő mellett, körül és közelében zajlik és bonyolódik az életük: a 19. század végi makrancos ifjú hölgyé, aki csak a maga patriarkális korában tűnt makrancosnak, vagy az 1970-es évek egyetemista párjára, kik mára már rég nagyszülők lettek, illetve napjaink rokonszenves vendégprofesszorára, akit az éppen kitörő Covid-járvány karanténja vetett a marburgi botanikus kert paradicsomi fogásába. A fa zárkóztottan hallgat és növekszik, ahogy illik is a nyelvújítás korának növekedő lényéhez, vagyis egy növényhez, annál is inkább, mivel fiatalon kortárs volt a nyelvújítókkal, de, már meglelt faként, kortárs volt Goethének és Napóleonnak is, és valamikor Newton meg Galilei korában hajthatott ki a magonc...

Mindegy, hogy rituálisan körültáncolják – a 19. századi lányok – vagy tudományos kíváncsisággal kevert ösztönös tisztelettel körüljárják az emberek a fát – például a professzor – minden esetben karizmatikus, megingathatatlan jelenlétéből erőt merítenek, egyben azt is megélik – és mi, a nézők is érezzük –, hogy mennyire hangyák vagyunk, törékeny kis epizódok ezen égis égis famatuzsálem árnyékában. És mégis, áldott, egyben elátkozott emberi sorsunknak köszönhetően, csakis bennünk, a szemernyi hangyalények öntudatában nőhetett ekkorára az életfa, csakis mi tudunk róla, és ha titkát teljesen megfejteni nem is tudjuk, de a művészet és a tudomány eszközeivel legalább megosztjuk azt magunk között.

(másrét)

Elment a Ringturm-„csomagoló”

Ringturm-Verhuellung 2022
Fotó: Hertha Hurnaus

A képzőművészet iránti nagy érdeklődéssel, de kis szakértelemmel bámultam a pandémia kellős közepén a Ringturmra: diagonálisan csikosra festett óriási „lepedő” fedte be a Schottenring és a Franz-Josefs-Kai sarkán álló, időjárásjelző világításáról ismert bécsi toronyházat. Teljesen megigézett, és megtudtam: a „csomagoló” Maurer Dóra volt, a talán leghíresebb ingázó Budapest és Bécs között.

A Kossuth-díjas képzőművész február 14-én, négy hónappal a 89. születésnapja előtt elhunyt. Március 3-án vettek tőle végső búcsút a budapesti Farkasréti temető ravatalozójában.

Maurer Dóra „a kortárs magyar művészet egyik legfontosabb arca” volt, írta Vincze Miklós a 24.hu-ban. „A grafikában, a fotóművészetben, a festészetben, illetve a film terén is csúcsra jutott, élete jó részében pedig azon is dolgozott, hogy ezt a megszerzett tudást másoknak is átadhassa.” Nagy Mercédesz a HVG-ben ezt a címet adta nekrológiának: „Nem a stílusát, hanem a szemléletét adta át tanítványainak”. A Csehországban élő (új-ság)író/költő Havran Kati a felvidéki „Új Szó”-ban pedig így fogalmazott: „Festészetet, grafikát, fotót, filmet, akciókat és térbeli installációkat egyaránt használt már akkor, amikor az interdiszciplináris megközelítés még újdonságnak számított.” 1968-tól házasságuk által kon-

geniális partnere volt Gáyor (Gágyor) Tibor építészmérnök/festő/grafikus, aki 1956 óta Bécsben élt.

Petri Lukács Ádám (Mandiner) többek között két idézettel emlékezett meg Maurer Dóráról. Baán Lászlót mondat-ta szuperlatívuszokban, hogy Maurer Dóra „a kortárs magyar művészet egyik legfontosabb, világszerte jegyzett ikonja” volt, „akinek művészete a rend és a szabadság különleges egységét hordozza”. Petrányi Zsolt művészettörténész idézete viszont etikai kategóriákba illesztette a művésznőt: „Maurer munkássága egyfajta szellemi iránytű, amely megmutatja, hogyan lehet a legszigorúbb logikai rendszerekből is tisztá esztétikai élményt teremteni.”

Munkáját művek, események és rendezvények vonalán felsorolni is alig lehet, festmények, grafikai alkotások, rézkarcok mellett fotózással és filmmel is foglalkozott. Lendvai András leírta az Indexben, milyen állomásokon át jutott diplomamunkájától (a „Mindennapok” című rézkarc sorozattól) a „Keressük Dózsát” című interaktív filmen keresztül, a „Nagyon magasról leejtett lemez” intermezzójával a „Wortspuren”-sorozatig, hogy utána a geometrikus szerkezetekkel foglalkozva eljusson a „Kvázi-képekhez” és a mozgás mindenféle megörökítéséhez. Hosszú munkássága elismeréseként többek között Mun-

kácsy Mihály-díjjal (1995), Kossuth-díjjal (2003) és a Nemzet Művésze címmel (2021) tüntették ki.

Az alkotás mellett Maurer Dóra talán még jelentősebb művészetpedagógiai tevékenységet folytatott. 1987 és 1991 között a Magyar Iparművészeti Főiskolán audiovizuális gyakorlatokat tartott, 1990-től a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, a Pécsi Egyetemen, a salzburgi nyári egyetemen tanított. Professzori emeritálása után felerősítette aktivitását a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémián, melynek 2017-től haláláig elnöke volt.

Mit is mondott Maurer Dóra 2022 májusában, mikor felavatták a Ringturm-ra húzott 4000 négyzetméteres művét? „Alkotásomban különböző színárnyalatok keresztezik egymást, utalva Közép-Európa sokszínűségére. Ez a színes kompozíció nem csak a Ringturm lineáris architektúráját hivatott dinamizálni, hanem célja az is, hogy az épületből kiindulva színeket sugározzon a környező területre.” Maurer Dóra úgymond programot adott a rideg irodaháznak: „Vizuális stimuláns a nyári Duna-csatornánál, de egyben olyan horgony is, amely a remény jelét küldi az országhatárokon túlra.”

Pontosan ezt sugározza Maurer Dóra egész élete.

M. P.

TUDOMÁNY

A geotermális energia hozzáférhetősége

A geotermális energia az egyike a lehetséges megújuló energiaforrásoknak. A földfelszín alatt egy majdnem végtelen tiszta energiaforrás található, ez a geotermális energia, amely a Föld közepéből származik. A kinyerésükre célzott eddigi igyekezetek meddőnek mutatkoztak, de az új amerikai projektek ígéretesek lehetnek. Bizonyos kérdések merülnek fel a gazdasági megtérülések terén, de itt is pozitív visszajelzések vannak. A világban, főleg az Egyesült Államokban, nagy előrelépések történtek az elfelejtett energiaforrások kiaknázásában, amelyek forradalmat jelenhetnek. Megkezdődött az első nagyobb villanyerőművek építése, amelyek kihasználják a földben rejlő hőforrást. A Nemzetközi Energia Ügynökség (IEA) becslése szerint, ezekben az erőművekben a világ mostani elektromosság szükségletének akár több mint százszorosát is képesek előállítani.

A geotermális villanyerőművek globális viszonyban sokáig voltak, és még sokáig lesznek csupán cseppek a nagy mennyiségű fontosabb energiaforrások mellett. Noha egyes országokban jelentősek lehetnek, jelenleg a világprodukciónak nem egész 0,5 százalékával járulnak hozzá. Az új generáció geotermális villanyerőművei különböző változatban fordulnak elő, de a közös nevezőjük az, hogy a hőt a mélyből olyan helyekről is ki tudják nyerni, ahol a konvencionális geotermális berendezések csődöt mondanak.

A klasszikus geotermális villanyerőművek a meleg vízből nyerik ki a hőt, amely a földfelszínhez természetes úton jutott. Ezek a villanyerőművek nagyon hatásosak, és már több mint száz éve használják a turbinák meghajtására, azonban kevés olyan hely található, amelyek alkalmasak volnának az építésükre. Ez lehet annak az oka,

hogy a geotermális erőműveket sokáig marginális megoldásnak tartották. Az új generációs villanyerőművek a hőt mély fúrásokból nyerik, ami drámaian szélesíti alkalmazásuk területét. Általában a talaj mélységét tekintve minden kilométerére 20-30 Celsius fokkal emelkedik a hőmérséklete, tehát ha elég nagy mélységre jutunk a fúrással, elérhetünk – tekintettel a magas nyomásra is – 100° C foknál sokkal magasabb hőfokot. Ez nem jelenti azt, hogy ezt a hőt teljesen bárhol el lehet érni. Azonban, összehasonlítva a konvencionális geotermális erőművek telepíthetőségével, sokkal nagyobb lehetőséget nyújtanak, aminek köszönhetően az IAE (International Energy Agency) szerint globális megoldás jöhet szóba.

A hő kinyeréséhez vezető út azonban nem olyan egyszerű. Kihívást jelent már csak a szükséges mélyfúrás kialakítása is. A legegyszerűbb új típusú geotermális villanyerőműveknél, melyeket EGS (Enhanced Geothermal Systems) rövidítéssel jelölnek, a hőt két cső segítségével nyerik, amikor az egyik hideg vizet bocsátanak be, majd a másikon a mélyen a földfelszín alatt felmelegedett vizet kapják. A technikusok meggyőződhetnek arról, hogy mennyi nehézséget kell leküzdeniük az eredményes megoldások reményében. Az amerikaiak, franciák és a japánok is próbálkoztak a megvalósítással a múlt század 70-es éveitől. A sikertelenségük főleg a környezetből visszatérő víznek a repedésekben való eltűnésével magyarázható. Végül Franciaországban 2008-ban és Németországban 2012-ben sikerült egy-egy EGS villanyerőművet üzembe állítani. Ezek teljesítménye azonban kicsi volt, és nem sikerült meggyőzni a befektetőket a projekt értelméről.

Egyes helyeken az EGS erőművek sikertelensége nemcsak az elfuserált munkát és beruházásokat jelentette, hanem Svájcban 2006-ban az egyik EGS erőmű kisebb erejű földrengést is okozott. Rá 11 évre Dél-Koreában egy EGS projekt a Richter-skála 5,5 fokos földrengést váltott ki, megölt egy embert és 75 millió dolláros kárt eredményezett. Alapvető változást a témában csak az utóbbi évek hoztak. Főszerepet az Egyesült Államokbeli technológiai haladás játszik. Az amerikai mérnököket fellelkesítették a földgáz kitermelésében elért pozitív eredmények, amelyek alapján az amerikai kormány 2010-ben megkezdte a próbafúrásokra alkalmas földterületek kijelölését.

A kormány támogatásának köszönhetően egy másik kutatási tervet dolgoztak ki, név szerint a FORGE-t, amely szerint 2017-től Utah államban a sivatagban próbafúrásokat végeztek. Ezek eredményeként bizonyítani tudták, hogy a technológia működhet nagy mennyiségű vízzel is, a fúrások acél köpennyel való kazettázásával, és a vízfolyam újszerű ellenőrzésével, rentábilis is lehet. Már ennél a próbafúrásnál elérték a magas hőmérsékletű víz 70%-os visszanyerését. Ennél a nem kereskedelmi kutatási tervet mellett az USA-ban megjelentek reményteljes üzleti próbálkozások is. A legnagyobbak a Fervo nevezetű cégnél, amelyik FORGE mérnökei projektjeiből indultak ki.

2023-ban a cég egy 3,5 MW teljesítményű villanyerőművet volt képes üzembe állítani, amit rákapcsoltak az elektromos hálózatra. Jelenleg Utahban a tervezett 24 fúrásból már 20 készen van, és a következőkben 100 MW, ill. 2028-ban már 400 MW teljesítményt várnak. A Fervo az idén további több, mint 200 millió US dollárt beruházás-

hoz jutott, aminek a felét Bill Gates állta. A befektetők összesen 700 millió dollárt adtak a projektre, amely egyedülálló. A Stratégiai és Nemzetközi Stúdió Központja (CSIS) szerint a befektetők a geotermikus villanyerőművekbe 2019-el kezdődően 2 milliárd US dollárt folyósítottak.

A villamosenergia adásvételéről már a nagy technológiai társaságok is szerződéseket írtak alá. Így a Google együttműködési szerződést kötött a Fervóval, a Meta cég a már második geotermális projektekre, amelynek a tervezett kapacitása, amelynek teljesítőképessége az előbbihez hasonlóan 150 MW. Viszont ebben az esetben még bonyolultabb típusú ABS verzióról van szó, amely az EBS-szel szemben zártkörű folyadék rendszert alkalmaz. Az Egyesült Államok az úttörőjévé válhat annak a technológiának, amely példaként szolgálhat az egész világnak. Nemcsak az erős bányászati iparnak és a know-how technológiának, hanem abból a szempontból is, hogy állandóan szükség mutatkozik az elektromosságra, és az új források csökkentett tendenciát mutatnak. Ezzel a problémával szembesülnek más erős nemzetgazdaságok is, ezért lehet számítani a világban való elterjedésükre.

Az új generációs geotermális villamosági művek legközelebbi jövője főleg attól függ, hogyan sikerül csökkenteni a projektek költségét, és hogyan alakul a villanyáram ára. Az esetleges balsiker mellett várható sikeres előrehaladás is. Egy biztos, a geotermális villanyerőműveknek sokkal nagyobb potenciáljuk van, mint ahogyan azt még nem régen gondoltuk volna, és amiről a jövőben még sokat hallhatunk.

Dr. PALÁGYI ISTVÁN GYÖRGY

KIÁLLÍTÁS

Gustave Courbet (1819–1877), a francia realizmus nagy mestere

Jean Désiré Gustave Courbet életének középpontjában a művészeti ideáljaiért és politikai nézeteiért folytatott küzdelem állt. Courbet merész megtestesítője valamiféle összekötő kapocs, híd a múlt és a jövő művészetében. „A realista nevet reám kényszerítették, úgy, mint az 1830-as évek festőire a romantikus elnevezést – írta 1855-ben. „Az ilyen jelzők soha nem jelentették a dolgok igazi értelmét: ha másképpen volna, a művek feleslegesen lennének.”

A gazdag parasztcsaládból származó Courbet-t már 14 éves korában bevezették a festészetbe, de szülei kérésére a jogtudományokhoz is kellett fordulnia, ami később merész politikai működésében sem segítette. Művészi ambícióinak célja a Párizsi Szalon volt, a Francia Akadémia hivatalos kiállító intézménye a 17. század közepe óta. 1844-ben került be három képe a Szalonba, a kortárs – francia – festőművészek munkáit bemutató kiállításra. E művek még a romantikában gyökereztek, de a beállítások közelebb kerültek a realitáshoz, mind a technikában, mind egyes elemekben és arckifejezésekben. 1847-ben hollandiai utazása után festett főművét, a Pipás férfi című önarcképét, még a romantika és a realizmus elemei kötötték össze; féktelen életöröm, egyszerű és közvetlen a valós élet a hétköznapiakban került bemutatásra. Ezt a festményt a Szalon már elutasította: a konzervatív ízlésű kritikusok durvának és faragatlannak találták, így ettől kezdve az érdekelt közönség tábora ketté vált.

1849-ben a Szalon már Courbet hét festményét állította ki, de a legnagyobb feltűnést az Ebéd után Ornans-ban című kép hozta; ezt a művet a francia állam megvásárolta és a művészt aranyéremmel jutalmazta. Így harminc évesen végre betört a nagy francia festők közé. Ezen sikerek ellenére elindult újabb műveivel szemben a korabeli közönség egyfajta ellenséges hangulata: gyűlölködés és botrány. A kezdetet nagyapja emlékének szentelt Temetés Ornans-ban című műve indította el. Hatalmas méreteivel (több mint 3 méter magas és 6 méternél is hosszabb) és a hagyományoktól eltérő jellegzetességeivel egyszerű jelenetet ábrázolt történelmi kompozíció módjára, méghozzá paraszti közösséget, nélkülözve minden hierarchiát, vagyis festői felfogásban egy szinten van minden szereplő. „Én átvágtam a hagyományokon, mint a jó úszó a folyón, az akadémiások belefulladtak.” A felháborodás az erotikus témájú képekkel folytatódott, a művek nemcsak a közönséget ejtették meg, hanem leendő mecénását és támogatóját, a gazdag bankárfiút, Alfred Bruyas-t (1821–1877) is. Találkozásuk emlékére megfestette a Találkozás vagy Bonjour, Monsieur Courbet című festményt, ami lehetővé tette, hogy független maradjon a párizsi szalonoktól.

Courbet az 1850-es években már formálódó önkényuralom ellen festészetével tiltakozott, mely nem Párizsban, hanem szülőföldjén, Ornans-ban gyökerezett. Azt festette meg, amiben örömet lelte: a falusi élet jeleneteit, a francia táj varázsát, a látványt, ami lenyűgözte. Az ezekben az években alkotott művei egyre több felháborodást váltottak ki a hivatalos művészeti felfogással szembeforduló forradal-

mi elveivel. Ekkor került kapcsolatba a barbizoni festőkkel, mely kapcsolat több erőteljes tájképfestésre ösztönözte. Utazási élményei között jelent meg először a tenger, ami a festőművészeknek valószínűleg felejthetetlen élmény lehetett. Ember nem látható, csak a tenger, hiszen a képeknek ez az egyetlen témája.

Miután anyagi függetlenségét biztosítva látta, bátran nekilátott erotikus témájú műveihez. 1862-ben készült a Fekvő női akt – Femme nue couchée – olajfestmény vásznon, amelyet 1908-ban báró Hatvany Ferenc (1881–1958), festőművész és műgyűjtő, vásárolta meg. A mű a II. világháború végén az európai rangú Hatvany-gyűjtemény több száz darabjával együtt eltűnt. Négy évvel később realizálódott A világ eredete (L'Origine du Monde) című alkotás a Musée d'Orsay egyik legnépszerűbb festménye. A botrányos művészeti ötleteiről közismert Courbet által festett kicsiny mű erősen érzéki volt, megrendelője, Khalil-Bey, magas rangú török–egyiptomi diplomata pedig saját erotikus festménykollekciója számára rendelte meg a festményt. Az idealizálatlan női alakok festményein hatalmas botrányt kavartak, de már nem volt feltartó Courbet szárnyaló karriere.

A párizsi világiállításra 1855-ben elfogadták Courbet tizenegy festményét, de visszautasították a Temetést és az új nagy kompozíciót, a Múterem című képét. Erre Courbet a kiállítás mellett külön pavilonban megnyitotta saját ellenkiállítását 39 képpel és 4 rajzzal. A látogatók hatalmas forradalmi művészegyeniség oeuvre-jét csodálhatták meg. A kiállítás így szólította meg a nézőket: „A realizmus, munkáim összessége”. A második párizsi világiállítás (1867) külön épületben kellett bemutatnia 136 művét. Courbet, mint az élő európai művészet egyik legnagyobbja, mély és gyümölcsöző hatással volt a francia festészet fiatalabb nemzedékének tagjaira és az idelátogató Munkácsy Mihályra (1844–1900), később a brüsszeli világiállítás (1869) és a müncheni nemzetközi kiállítás (1867) Paál Lászlóra (1846–1879) és Szinyeire Merse Pálra (1845–1920) is, utóbbi a müncheni kiállításán találkozott is a mesterrel. Egy évvel a párizsi világiállítás után a Szalon nemcsak Courbet műveit utasította vissza, hanem Pissarro (1830–1903) és Cézanne (1839–1906) festményeit is, arra hivatkozva, hogy „nem ragaszkodunk azokhoz a bizonyos ízlés-ferdülésekhez, amelyekre a zsűrinek figyelemztetnie kellett volna azokat, akik az ilyesmit műveikben kifejezésre juttatják. Reméljük, hogy ez a figyelmeztetés elégséges ahhoz, hogy az effajta tévelygések ne ismétlődjenek meg.”

1870-ben a köztársaság kikiáltása után Courbet lett a művészszevetség elnöke, 1871-ben a Kommün tagja és áprilistól a Művészeti Bizottság elnöke. Párizs műkincseinek és múzeumjainak védelmét szervezte meg, és részt vett abban az akcióban, amely a III. Napóleon (1808–1873) által állított diadaloszlop – a Vendôme-oszlop – a császárság jelképe ledöntését vette célba. Később szemére vetették, hogy erkölcsileg felelős az oszlop lebontásáért, ezért börtönbe került. A fogságban készült önarcképében, port-

rékban, csendéletekben a festő kénytelen volt visszatérni sötétebb, korai stílusához. Hat hónap alatt huszonhét ragyogó képet festett. Rajzai is fennmaradtak börtönbe vetett társairól. Egy év börtön után a tragédia útját vette: betegen, műveit visszautasítva, 300 ezer frank bírságra ítélve még műtermét is lefoglalták, képeit pedig széthordták. Courbet Svájcba menekült, ahol betegen 1877. december 31-én halt meg. 100 évvel később holttestét Ornans-ba vitték. Művészi és személyes hagyatékát lánytestvére, Juliette Courbet ápolta.

Courbet zsenijét és tehetségének széles skáláját szemléltetően bizonyítja a Leopold Múzeum aktuális tárlata. Minden művészi fázisának kronológiáját hűen szemléltetve, hogy milyen könnyedén váltott a festészet egyik területéről, műfajáról a másikra. Emberi alakokat festett, buja női testeket, de az állatok és a természet ábrázolásába is beleihlette „a természet líraiságát, a nedves levelek, a mohával benőtt fatörzsek illatát, az eső neszezését és a fák koronáján bujkáló napsugarak árnyékait,” így aposztrofálta Cézanne kollégája munkásságát. Ezt a ki-

Zalán Tibor

állítás meg kell nézni, hogy évszázadok után mibennünk is azokat az érzéseket, hangulatokat, élményeket keltsék Courbet művei, mint a kortárs közönségben.

Gustave Courbet realista és forradalmár, a bécsi Leopold Museum és a német Museum Folkwang közös kiállítása. Wien 7. kerület Museumsquartier, június 21-ig

Forrás: Kocsis Katalin, Gustave Courbet és a realizmus; Szépművészeti Múzeum

RUMPLER DIÁNA

MŰKERESKEDELEM

Két kalandos sorsú aktkép Hatvany Ferenc báró gyűjteményéből

Khalil Bey (1831–1879), oszmán diplomata és mecénás, aki szeszélyeit aranyban fizette meg, és aki nem vetette meg a párizsi nagyvilági élet gyönyöreit, az 1860-as években egy erotikus festményt rendelt meg Gustave Courbet (1819–1877) francia festőművésznél. 1866 nyarán készült el „A világ eredete” című festmény, amely egy nő „alsó ágyékát” kizárólag szeméremtestét ábrázolja. Edmond de Goncourt (1822–1896), író, úgy fogalmazott a műről, hogy éppoly szép, mint amennyire merész, hiszen ez az alkotás forradalmasította a női akt hosszú hagyományát. Minden érzéki akt a maga, így Velázquez, Goya, Ingres vagy Masson korában készített, kiszolgált a megrendelők erotikus ízlését összhangban az alkotók virtuozitásával, fantáziájával a meztelen test vagy torzó élvezhetőségével. Courbet remekműve 1913-ban került Hatvany báró birtokába. A Hatvany gyűjtemény korának egyik legjelentősebb közép-európai magángyűjteménye volt, különös tekintettel a francia realizmus és impresszionizmus remekműveire: Renoir, Cézanne, Pissarro, Corot és az öreg mesterek sorából Tizian, El Greco vagy Tintoretto is szerepelt az enciklopédikus jellegű gyűjteményben. A második világháború közeli veszélye miatt a gyűjteményt bankok trezorjaiba helyezte biztonságba. A háború utolsó évében a gyűjteményt kifosztották, és a művek nagy része eltűnt. Hatvanynak sikerült kalandos körülmények között egyik legkedvesebb művét, amit maga is lemásolt, „A világ eredete” című festményt visszavásárolni. Emigrációra kényszerült, csak egyetlen általa választott művet vihetett magával, és ez a „L'Origine du monde” volt. A két világháborút átvészelő festmény további

útja Jacques Lacan híres pszichoanalitikushoz vezetett, majd 1995-ben megérdemelten a párizsi Musée d'Orsay gyűjteményébe integrálódott. Amint a műértő publikum és a szakmai világ kezdett felfigyelni erre a remekműre, a fantázia is elszabadult, hogy ki állhatott modellt a festőnek. Az ifj. Dumas, Alexandre (1824–1895) és George Sand (1804–1876) író nő levelezésének egy megjegyzéséből derült ki, hogy a párizsi Opera balerínája Mademoiselle Constance Quéniaux (1832–1908) volt a jól titkolt modell, mivel Dumas kifejezetten nem szívelte Courbet. Egy további bizonyítékra leltek a kutatók a balett táncosnő hagyományában, Courbet csendéletre virágokkal. Középen egy virágcsokor, amelyben szimbolikusan egy mélyen kinyílt vörös virágkehely volt. Talán művészi hódolat Courbet-től?

A másik festmény, „Fürdőzők az erdőben” című műalkotás – két félmeztelen nő fürdőzik az erdőben – tragikusabb utat járt. Hatvany ezt a művet is a bankok széfjében helyezte biztonságba, de, mint ismeretes, a fosztogatás során eltűnt. A nemzetközi műkereskedelemben 1908 májusában találtak utoljára Courbet által festett, 41 × 33 centiméteres vászonképre. A báró ebben az évben vásárolta Párizsban a Chéramy gyűjtemény Georges Petit által rendezett árverésén. Hosszú évekig semmilyen információ nem került elő a kép hollétéről. Hatvany örökösei és hirtelen 2021-ben a képet aukcióra bocsátó tulajdonos között hosszú és komplikált restitúciós folyamat valamint proveniencia-kutatás eredményeként visszakértől újból a család birtokába a festmény.

Forrás: Szépművészeti Múzeum, Le Monde, Art Magazin R. D.

KURTÁG GYÖRGY 100 ÉVES

E sorok írója másodszer köszönthet a Bécsi Napló hasábjain századik életévét megérett magyar zeneszerzőt. A 103 évet megélt Takács Jenő, a Bartók–Kodály utáni nemzedék kiemelkedő alakja előtt Kurtág György is tisztelgett 2002-ben ...a Százévesnek – Hommage à Takács Jenő című vonószekeri művével.

Amikor az immár kétszeres Kossuth- és háromszoros Erkel-díjas magyar zeneszerző, zongoraművész és kamarazene-tanár, Kurtág György 1926. február 19-én a dél-bánsági Lugoson megszületett, a város neve Lugoj volt, és a trianoni békediktátum értelmében Romániához tartozott. Asszimilálódott zsidó családban, többnemzetiségű közegben nőtt fel; a magyar mellett románul és németül is beszélt. A lugosi Coriolan Brediceanu Líceumban maradandó hatást gyakorolt rá osztályfőnöke, Felician Brînzeu.

1940-től a temesvári piarista líceumban tanult. Zongorára Bartók egykori növendékéhez, Kardos Magdához járt.

A háború után a budapesti Zeneakadémián együtt felvételizett Ligeti Györggyel; barátságuk életre szóló lett. Kadosa Pálnál zongoratudását, Veress Sándornál és Farkas Ferencnél zeneszerzési ismereteit mélyítette, Weiner Leó kamarazene óráit látogatta. 1947-ben feleségül vette zongorista diáktársát, Kinsker Mártát, aki minden erejével egyengette útját. Ezekben az években *katonaindulókat, menedalokat és tömegdalokat* írt. 1948-ban megkapta a magyar állampolgárságot.

1951-ben zongoraművészi és kamarazenei diplomát szerzett, 1954-ben – még főiskolásként – Erkel-díjat kapott, zeneszerzői diplomáját 1955-ben szerezte meg, majd 1956-ban ismét Erkel-díjjal tüntették ki.

1957–58-ban Párizsban élt; a magyar pszichológus, Marianne Stein terápiája segítette át személyes és alkotói válságán. Látogatta Olivier Messiaen és Darius Milhaud óráit is. Hazafelé Kölnben ismét találkozott az 1956-ban emigrált Ligeti Györggyel, aki bemutatta Karlheinz Stockhausennek. Párizsból hazatérve

Budapesten komponálta *Vonósnégyesét* (1959), amelyet *Opus 1*-nek nevezett el, jelezve: ettől számítja alkotói pályájának kezdetét.

A budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola énekes növendékeinek (1958–63), majd az Országos Filharmónia szólistáinak (1960–68) korrepetitora volt. Ekkor keletkezett a *Nyolc zongoradarab op.3*, és több más szólóhangszerre írt munkája, valamint egyik fő műve, a huszonnégy miniatúrból álló *Bornemisza Péter mondásai op.7* dalciklusa – amely a negyvenes évek elején református hitre tért alkotó személyes vallomása.

1967-től a Zeneművészeti Főiskolán kamarazenét tanított és Kadosa Pál tanársegédje volt. 1969-ben harmadszor is megkapta az Erkel-díjat. 1969–1970-ben írta az első, nagyobb apparátusra készült művét, a *Négy capricciót op.9* szopránra és kamarazenekearra, a hangszerek között cimbalommal.

1971–72-ben Nyugat-Berlinben élt. A DAAD Művészprogram időt, teret és ösztöndíjat biztosított munkájához. A berlini év megerősítette nyugat-európai kapcsolatrendszerét, elősegítette műveinek nemzetközi terjedését.

1973-ban, hazaérkezése után Kossuth-díjjal tüntették ki. A hetvenes években olyan, később világhírűvé vált művészek tartoztak tanítványai közé, mint Kocsis Zoltán és Schiff András. Legismertebb alkotása az 1973–76 között komponált, pedagógiai indíttatású, eredetileg négykötetes, apró darabokból álló *Játékok* zongorára, mely később az V., VI. és VII. kötettel bővült. – 1975–78 között keletkezett a *Négy dal Pilinszky János verseire op.11* két cimbalommal és basszusciteraival. Mihály András 60. születésnapjára írta 2. *vonósnégyesét*.

A nemzetközi áttörést *A boldogult R. V. Truszova üzenetei op.17* című, kamarazenekear-kíséretes, orosz nyelvű dalciklusa hozta meg számára. 1982-ben kezdett dolgozni *op.21-es Zongoraversenyén*, amelyen mindmáig munkálkodik.

1984-ben Bartók Béla–Pásztory Dit-

ta-díjjal tüntették ki, 1985-ben pedig a francia Irodalom és Művészet Rendjének lovagi fokozatát kapta meg.

1986-ban nyugdíjba ment a Zeneakadémián betöltött állásából, de 1993-ig még óraadó tanár maradt. 1987-ben a müncheni Bajor Szépművészeti Akadémia és a Berlini Művészeti Akadémia tagjává választotta.

1993-ban a *Grabstein für Stephan op.15a* és a *Double Concerto op.27 No.2* műveiért a Pierre Monaco-i Hercege Alapítvány zenei díját kapta; ugyanebben az évben Herder- és Feltrinelli-díjjal tüntették ki, és két évre meghívták a berlini Wissenschaftskollegbe, ahol a Berlini Filharmonikusokkal dolgozott. 1994-ben elnyerte az osztrák kormány európai zeneszerzőknek járó díját és az Európai Fesztiválok Szövetsége díját.

1995-ben egy évet Bécsben töltött, messterkurzusokat tartott a Bécsi Konzert-hausban, s ekkor kezdte a még nem lezárt *Üzenetek op.34* vegyeskari és zene-kari művét. 1996-ban ismét Kossuth-díjjal tüntették ki életművéért. 1996–98 közt Hollandiában élt, Amsterdamban négy napos kortárs zeneszerzői és előadói kurzust tartott.

1998-ban elnyerte az Österreichisches Ehrenzeichen-t, az Ernst von Siemens Alapítvány díját, valamint más különböző díjakat. 2001 óta az Amerikai Művészeti és Irodalmi Akadémia tiszteletbeli tagja. Megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetését, s Budapest díszpolgárává avatták.

2002-ben a Kurtág házaspár Franciaországban, Saint-André-de-Cubzac közelében telepedett le. A rádióban és kamarazenei rendezvényeken gyakran adtak közös, négykezes koncerteket. Megkapták a francia állampolgárságot is. Így Kurtág román-magyar-francia hármas állampolgár lett.

Franciaországból gyakran hazalátogatott Budapestre; 80. születésnapján, 2006-ban ötnapos fesztivállal köszöntötte a Budapest Music Center. Átvette a Magyar Köztársasági Érdemrend nagy-

keresztjét és a Louisville University Grawemeyer-díjával tüntették ki, majd további, szinte felsorolhatatlan számú díjat adományoztak számára.

Felesége szívbetegsége miatt 2015-ben visszaköltöztek Magyarországra. A Budapest Music Centerben kaptak tágas lakást. Márta asszony, akivel 72 évig élt együtt, 2019-ben, 92 évesen hunyt el. Fiuk, az ifjabb Kurtág György – maga is zeneszerző – ma is Franciaországban él.

Kurtág most is tevékeny: komponál, tanítványokat fogad. 2020-ban Ferencváros díszpolgára lett, s 2024 óta nevét viseli az *550942 Kurtág* kisbolygó. Az 50 opusból, s több számozatlan kompozícióból álló életművét az Eötvös Péter Kortárs Zenei Alapítvány gondozza.

2026-ban a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem díszdoktorává avatta. Farkas Gábor rektor köszöntőjében kiemelte, hogy Kurtág György tanárként nemcsak zongorát és kamarazenét oktatott, hanem művészi fegyelmet, szerény alázatot, figyelmet, elemzőkétséget és örök szellemi nyitottságot is. Fazekas Gergely zene-történész szerint előadói látószögből nem egyszerű Kurtág zenéje: több műve kompozíciós szempontból rendkívül összetett, ám ez a komplexitás a kifejezés szolgálatában áll. Gyakran nevezik a miniatűr formák mesterének. Nem csupán megzenésítette a költők sorait: a szavak mögé von, ahol feldereng valami, amit igazságnak nevezhetünk – mondta a zene-történész.

Kurtág Györgyöt a világon mindenütt köszöntik. Századik születésnapja alkalmából a Budapest Music Center egész éves programsorozattal méltatja; a *Kurtág 100* fesztivál a zenei élet kiváló előadóinak közreműködésével ad átfogó képet életművéről.

Most mi is a százéves Kurtágot ünnepeljük, aki a csöndet tette a zenei gondolkodás forrásává. Kívánjuk, hogy személyes jelenléte, szellemi ébersége, finom hallása, zenei érzékenysége és izlése még sokáig hasson környezetére!

RADICS ÉVA

FEISZT GYÖRGY (1950–2026)

Feiszt György, Szombathely Megyei Jogú Város egykori alpolgármestere, a város kulturális életének több évtizeden át meghatározó alakja és a magyar levéltárügy kiemelkedő személyisége 2026. február 4-én, 76 éves korában, Szombathelyen elhunyt.

Feiszt György Budapesten, 1950. május 28-án született. Közép- és felsőfokú tanulmányait a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban, a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, valamint az ELTE Bölcsészettudományi Kar történelem szakán végezte. 1973-tól nyugdíjba meneteléig, 2012-ig a Vas Megyei Levéltárban dolgozott. 1987-től 1994-ig, majd 1998-tól 2002-ig és 2006-tól 2012-ig igazgatóhelyettesi beosztásban. 1990 és 2010 között tagja volt Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének, közben pedig 1994 és 1998, majd 2002 és 2006 között a város alpolgármesteri feladatait is ellátta.

Szakmai pályafutása során számos levéltári munkaterületen dolgozott, mégpedig kiemelkedő színvonalon. Az 1980-as

évek elejétől haláláig folyamatosan történelmi tárgyú kutatásokat végzett. Kutatási területei a család-, a pecsét- és a címer-tan, Szombathely város 18. századi demográfia- és hivataltörténete, valamint Vas megye és Szombathely 19–20. századi kultúrtörténete voltak. Több kötet, számos szaktudományos és népszerűítő publikáció elkészítése fűződik nevéhez. Legutolsó kötete röviddel halála előtt hagyta el a nyomdát.

Felismerve annak jelentőségét, az 1980-as évek eleje óta szervezője és aktív részese volt a Vas megyei és a burgenlandi, illetőleg a muravidéki levéltárak közötti szakmai együttműködésnek.

Képviselői és alpolgármesteri működése idején több jelentős városi – közöttük jónéhány nemzetközi – kulturális program ötletgazdája, kezdeményezője és/vagy támogatója volt. Így többek között meghatározó szerepet játszott az Acta Savariensia elnevezésű forráskiadvány-sorozat megjelentetésében, az évente megrendezendő kortárs művészeti fesztivál,

a Bloomsday életre hívásában, a Savaria Történelmi Karnevál újraindításában, a Szombathely és Tours között kialakított Szent Márton európai kulturális útvonal (via Sancti Martini) létrehozásában.

Az anyaország és Erdély közötti szellemi és kulturális kapcsolatok ápolása és elmélyítése érdekében barátjával, az 1956 óta Angliában élt Gróf László (1933–2020) térképtörténésszel az 1990-es évek végétől Erdély csaknem 90 településén több mint 200 pecsét- és címer-tani, valamint térképtörténelmi tárgyú előadást tartottak.

Bár jellegzetes, szinte mindig kalapot viselő alakja, bölcs, jókedélyű és kiváló humorú személyisége immáron kérelhetetlenül a múlt részévé vált, ám emléke és szellemi hagyatéka nem enyészik el, hiszen azokat az őt ismerő és szerető emberek mellett könyvei, tanulmányai, cikkei és a digitális térben elérhető bejegyzései szerencsére örökre megőrzik.

Gyurikám! Nyugodj békében!

TILCSIK GYÖRGY

KÖDÖBÖCZ GÁBOR

Megtartó varázslat

J. A. emlékére

Sokat adtál a szép szóra
Sajgó hiány vitt Szárszóra
Jött vad kerék semmi sodra
Mamához vitt vánkosodra

Véges és végtelen

Életünk egy időablak
Szárnya van a pillanatnak
Mint ökörszem ágról ágra
Riadozunk a világra

Emlékterek csöndje

Lombosodik lelkem csöndje
Fogyton-fogy az út göröngye
Homokórában a szemek
Peregnek az emlékterek

FOTÓMŰVÉSZEZET

A pillanatba zárt emberség

Bahget Iskander fotóművészete

Az alábbi írás a nyugati magyarság egyik fontos szellemi műhelye, a Bécsi Napló olvasóinak mutatja be a Magyarországon élő Kossuth-díjas fotóművészt, Bahget Iskandert és alkotásait. Egy olyan alkotó művészetével ismerkedhet meg az olvasó, aki két világ – a szír szülőföld és a magyar haza – metszéspontjában talált rá az egyetemes emberi értékekre. A lap különböző oldalain található képek a szír-magyar művész fotóiból adnak válogatást.

Bahget Iskander (iskander.hu) 1943-ban született a szíriai El-Barazinban. Életútja 1967-ben vett sorsfordító irányt, amikor ösztöndíjasként Magyarországra érkezett, hogy mérnöki tanulmányokat folytasson. A dunajvárosi főiskolára került, ahol 1971-ben kohómérnöki diplomát kapott, majd 1976-ban mérnök-tanári végzettséget is szerzett. Erős honvágya ellenére nem tért vissza hazájába, Magyarországon alapított családot. 1979 óta magyar állampolgár, és évtizedek óta a Bács-Kiskun vármegyei Kecskemét-Hetényegyházán él és alkot. „Sosem volt idegen ez az ország számomra. Kezdetől fogva éreztem a körülöttem lévő emberek szeretetét, barátságát, gondoskodását.” – írja az „Egy pillanat” c. saját visszaemlékezéseit és kortársai értékelő gondolatait tartalmazó kötet „Iskander magyar ember” c. írásában. A további idézetek is e kötetből származnak. (Borzák Tibor / Szerk.: Egy pillanat. Portré Bahget Iskander fotóművészről. 2022.)

A fényképezéssel 1968-ban kötelezte el magát. Pályája során több mint 250 egyéni kiállítása volt világszerte, Damaszkusztól Párizsig. Megkapta a Robert Capa Magyar Fotográfiai Nagydíjat, majd a Pro-Urbe-díjat, 2022-ben pedig munkásságát a legmagasabb magyar állami kitüntetéssel, a Kossuth-díjjal ismerték el, méltatva az emberi méltóságot és a kultúrák közötti párbeszédet szolgáló, kivételes kifejező erejű szociofotóit, portréit, tájfotóit.

Bahget Iskander fotóművész munkássága egyedülálló hidat képez két látszólag távoli világ, az arab Közel-Kelet és a magyar Alföld között. Fotográfiai nem csupán vizuális dokumentumok, hanem vallomások a sorsról, a hazáról és az emberi méltóságról. Művészete túlmutat a pusztasztétikán: képei egyfajta spirituális és kulturális szintézist teremtenek, ahol a sivatag homokdűnéi és a magyar tanyavilág ugyanazt az egyetemes emberi történetet meséli el. Bánszky Pál művészettörténész írja róla: Iskander „a felszíni látszat, a konkrét jelenség mögött a mélyebb lényegret ragadja meg, a fénykép sajátos kifejezési lehetőségeivel a mindennapok valóságát művészi minőségre emeli.”

Művészetének első témája a magyar tanyavilág és az alföldi paraszti élet volt. Szír származásúként külső, mégis végtelenül befogadó szemmel tekintett a Kecskemét környéki tájra és annak lakóira, és felfedezte a hétköznapi munka szakralitását. Szociográfiai igényű fotói a pusztuló tanyavilág utolsó pillanatait rögzítik, de nem a sajnálat, hanem a tisztelet hangján.

Iskander egyik legismertebb és legmeghatározóbb műfaja a portréfotó, amivel képes történeteket mesélni, karaktert ábrázolni, hangulatokat megragadni. Művészi portréfotói közül kiemeljük azon karakterfotókat, amelyeket a kortárs magyar szellemi élet, elsősorban az irodalmi élet ismert alakjairól készített. Fotóalanyai között szerepel Illyés Gyula, Sütő András, Kányádi Sándor, Faludy György, Esterházy Péter, Szabó Magda, Jókai Anna, Zalán Tibor, Lezsák Sándor, Vásáry Tamás, Sára Sándor, Orosz István, a Forrás folyóirathoz kötődő Füzi László, Buda Ferenc, Pintér Lajos, valamint az egykori Kecskeméti Lapok igazgatója, Mészáros László. A felvételeken a művész különleges érzékenységgel ragadja meg alanyai belső világát, a gondolkodó ember intellektuális feszültségét és törekénységét. A fények és árnyékok játéka kiemeli a tekintetek erejét és az arcokba vésett élettapasztalatot. Irodalomtörténészként megállapíthatom, hogy az írók és költők fotóira az irodalomtörténet is igényt tart.

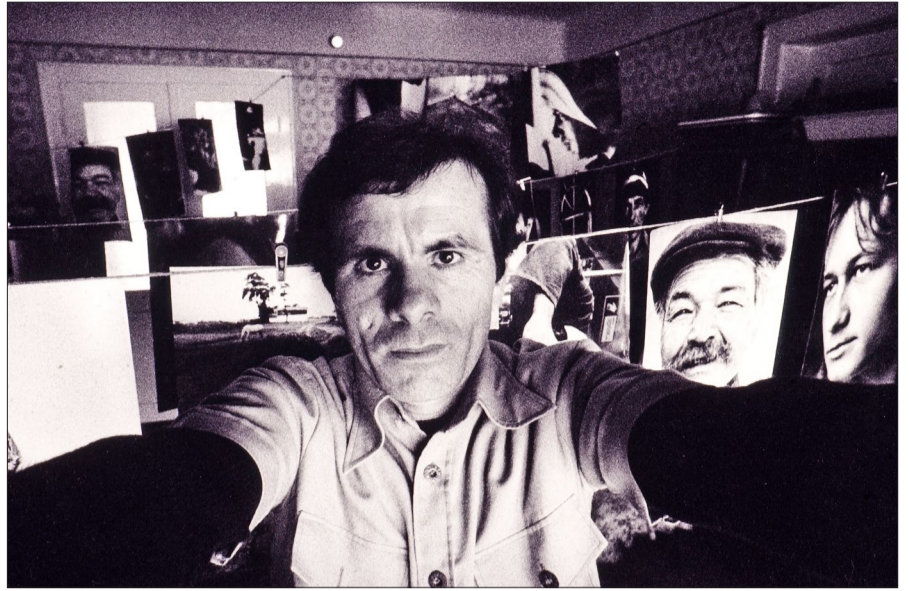
Iskander tájfotói – pl. az „Erdélyi tájak” (2003), a „Sivatag” (1981) vagy a „Damaszkusz” (2010) – hatalmas területet fognak át és ezáltal is lebilincselőek, akár festmények is lehetnének. Egyetértünk Osama Esber Amerikában élő szíriai költővel és fotográfussal, hogy egyesül bennük „a fotós, a festő és a költő munkája”.

Bahget Iskander valójában két hazában él egy lélekkel. Művészete így elválaszthatatlan a kettős identitástól. Fotóin gyakran jelenik meg az arab világ és a magyar valóság párhuzama. Művészetében a szír szülőföld emlékei és a választott magyar haza jelene szerves egységet alkot. Ez a kulturális ketősség teszi lehetővé, hogy képei egyszerre legyenek egzotikusak és ismerősek, távoliak és mégis bensőségesek.

A fotográfus vallja, hogy a fotóművészet a „pillanat művészete”. Ez a pillanat azonban Iskandernél nem véletlenszerű: hosszú megfigyelés, türelem és az alany iránti mély empátia előzi meg a gombnyomást. Képein a csendnek súlya van, a mozdulatoknak pedig jelentése. Kossuth-díja nem csupán egy életmű elismerése, hanem annak a humanista szemléletnek a visszaigazolása, amely képes a technikai tökéletességet a lélek szolgálatába állítani. Története az emberi sorsok tiszteltére, tájai a világ szépségére irányítják a figyelmet. Buda Ferenc Kossuth-díjas költő szavaival: igyekszik „...napvilágra hozni a természeti és emberi szépség kimeríthetetlen gazdagságát”... „ugyanakkor azonban a sorsok, tájak és lelkek fájdalmait és sebeit is.”

Bahget Iskander fotói arra emlékeztetnek, hogy bár a kultúrák különbözhetnek, az öröm, a bánat, a munka – vagy éppen - az öregedés egyetemes emberi tapasztalatok, amelyek mindenütt ugyanazt a méltóságot hordozzák. Munkássága így válik maradandó értékűvé a magyar és az egyetemes fotóművészetben egyaránt.

LIPÓCZI-CSABAI SAROLTA

Bahget Iskander műtermében

OKTATÁS-NEVELÉS

A kézírás fontossága

Az unokáim most kerültek iskolába, és ahogy egykor a szüleim, aztán magam, majd a gyerekeim, úgy ők is rajzolják a kört, a fecskévonalat a füzetbe. Aztán egymás mellé szépen a betűket, javítgatják, radirozzák, újra formálják őket. Nem könnyű mesterség, és nem is szeretik, hiszen mennyivel egyszerűbb a laptopon pötyögni, ha apa vagy anya éppen megengedi!

Pedig fontos foglalatosság, mondhatni létfontosságú.* A kis kéz és a szem összehangolt mozgása összekapcsolja az agy területeit, az íves mozdulatok, a köröcskék, formák rajzolása segíti a tér érzékelését. A csukló és az ujjak mozgásával fejlődik a kézügyesség, a finommotoros mozgás. A kézzel írás javítja a memóriát, kutatások sora bizonyítja, hogy sokkal jobban bevésődik, amit kézzel írtunk le.

De nem csak a formai kivitelezésről van szó, hiszen a kézírásban a szöveg tartalma, megfogalmazása és a fizikai létrehozása egy időben, elválaszthatatlanul összekapcsolódva történik. Egyszerre kell megtervezni a szöveg tartalmát, a nyelvi formáját és az írás külső megjelenítését a papíron: legyen olvasható és lehetőleg esztétikus.

A gépelés könnyelműségre csábít: kitörölöm, átírom, nyoma sincs már. A kézírás nehezebben javítható: a javításnak, törlésnek nyoma van, vállalni kell, hogy mi-ből mit csináltunk. Kézzel írni tudatosságra és felelősségre nevel: meg kell tervezni a fogalmazást, a szövelezést, a helyesírást: bensőségebb a kapcsolatunk a nyelvünkkel.

Kézzel írni munkásabb, mint géppel. Ám éppen ezért értékesebb is. Olyan a különbség, mint a kézműves remek és a tömeggyártott termék között. Olyan a különbség, mint a kézzel írott karácsonyi képeslap és egy gyorsan dobott email között.

A kézírás kulturális örökség. A kézírásunk a személyiségünk lenyomata, olyan, mint az ujjlenyomat. Visszatükrözi lényünket, lelki állapotunkat, sőt személyiségünk fejlődése is nyomon követhető a különböző időpontban keletkezett írással összehasonlításával. Kódexkutatók például a kézírások változása, a betűhibák alapján egy-egy kódexmásoló apáca korát, anyanyelvét, lelkiállapotát, akár testi betegségeit is – teljes portréjukat meg tudják rajzolni.

Korábban az egyetemeken leckeönyv, index volt: a vizsgák teljesítését a professzor személyes aláírásával igazolta. Olykor

ma is előveszem az indexemet: micsoda autogramgyűjtemény, micsoda nevek! Minden aláírás felidéri az oktató személyiségét, lelkiállapotát, stílusát, még a hangját is.

A lányom néhány éve végzett, ugyanazon az egyetemen. A vizsgákat egy elektronikus nyilvántartásban vezették, neki már nincsen ilyen egyetemi autogramgyűjteménye.

De nem csak az egyetemről számúzték a kézírás. Amerikában, Finnországban, Norvégiában 10 éve nem kötelező kézírás tanulnia a kicsiknek sem. Nálunk (Magyarországon) szerencsére igen.

Ne hagyjuk elveszni a kézírás: kultúránk, identitásunk, gyerekeink, unokáink jövőjéért!

VLADÁR ZSUSZANNA

BAZSÓ ÁDÁM

Benne izzanak

Frissen mosott ruhák illata
Régről ismert vonat visz haza
Meváltották minden bűnötmet
Nem szennyezi lelkem gyűlölet
Halottaktól tanultam hitet
Mindig-fénylő, áldott menhirek
Kétségek közt talál rám a szó
Tisztábbá tesz, mert mindenható
Örvénylő és új energia
Bennünk fénylő angyalok fia
Csillagtűzzé transzformált anyag
Álmaink is benne izzanak.

A fény sötétje

Vonatunk erdőbe jutott
Alagút nyílt a mélybe
Fekete fény
Áradt a fény sötétje
Körbe rezegte titkok
Hasadt kontúrjait.
(Fülkénkbe pára csorgott
Éreztem: újra, itt)
Ebben a térben
Válhatnak szabaddá
Életre hívó
Éber álmaid.

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

Bahget Iskander fotóművész alkotásai-ból mutatnak be válogatást. Méltatását lásd ugyanezen az oldalon.

PÁRBESZÉD

A Visegrádi Együttműködésről pontosan

A Bécsi Napló 2026. évi első számában címlapon jelent meg egy fontos, számonkora nagyon időszerű írás „*Quo vadis V4 csoport?*” címmel. Merre tart Lengyelország, Magyarország, Csehország és Szlovákia regionális együttműködése? Az izgalmas kérdésre alig kapunk választ, mert az írás szinte kizárólag az orosz-ukrán háborúval, annak lengyelországi reakcióival és Trump színrelépésével foglalkozik. Ez lenne a kisebb probléma, de számos pontatlanságot, irreális feltételezést és egy nagy tévedést tartalmaz. A Visegrádi Együttműködés három célkitűzés megvalósítása érdekében jött létre. Rövid távon a Varsói Szerződés és a KGST mielőbbi maradéktalan felszámolása az alapítók közötti összehangolt együttműködés révén. Középtávon az EGK(EU) és a NATO tagság előkészítése, valamint elérése egymás között egyeztetett politikával. Hosszú távon pedig az egész európai térségben regionális közös fellépés a közép-európai sajátos érdekek érvényre juttatása érdekében. Tehát nem állja meg a helyét az a megállapítás, miszerint „A V4-ek 1999-től kapcsolataikat újra szervezték, napirendre került a NATO és az EU-tagság elérése.” (Magyarország, Lengyelország és Csehország már 1999. március 12-én NATO-taggyá vált, mint a cikk szerzője is megállapítja a következő mondatában.)

A „[...] lehető legerősebb NATO építése – talán az USA nélkül is – [...]” követelmény tájékoztatlan, naiv elképzelés, mert az Egyesült Államok nélkül nincs NATO. Ebben az összefüggésben is, meg történelmileg sem értelmezhető a következő mondat: „Minden más út öngyilkosság, amint azt 1939 szeptembere óta jól tudjuk.” (?)

Fentiek miatt nem ragadtam volna tollat, akarom mondani billentyűzetet. Erre az a valótlán, téves tényközlés készített, miszerint „[...] Václav Havel kezdeményezésére hozták létre [...]” A Visegrádi Együttműködést a történész végzettségű rendszerváltoztató magyar miniszterelnök, Antall József kezdeményezésére hozták létre, ő fogalmazta meg a célkitűzéseket, és fektette le az együttműködés alapjait Václav Havellel és Lech Wałęsával együttműködve. A helyszín és az együttműködés gondolatának történelmi eredete az 1335-ös visegrádi királytalálkozó volt, ahol Károly Róbert magyar, III. Kázmér lengyel és Luxemburgi János cseh király Habsburgok elleni védelmi szövetséget kötött. A jelenkori kormányközi együttműködés történelmi genezise azonban mélyen visszanyúlik az 1970–80-as évek magyar–lengyel–cseh (szlovák) ellenzéki találkozókra. Ez a három ország nagyon hasonló utat járt

be a kommunista diktatúra korában. 1956: Budapest, 1968: Prága, 1980: Varsó önmagáért beszél. A közép-európai rendszerváltozások idején egyre gyakoribbakká és magasabb szintűvé váltak az egyeztető tárgyalások, a tapasztalat- és véleménycserék. Ilyen volt Václav Havel újdonsült csehszlovák elnök által összehívott pozsonyi informális „csúcstalálkozó” 1990. április 9-én, amely tekinthető ugyan a Visegrádi Együttműködés valamiféle előfutárának, de nem annak megszületésének. Ezen még olyan elvtársak is részt vettek, mint Jaruzelski lengyel államfő és Horn Gyula magyar külügyminiszter, megfigyelőként pedig az osztrák, olasz és jugoszláv külügyminiszter is jelen volt. Ez tehát egy ismerkedő, tapasztalatszerző közép-európai beszélgetés volt. A három ország államközi szintű együttműködését Antall József az 1990 novemberi párizsi CSCE/EBEÉ-csúcs idején kezdeményezte, megjelölve Visegrádot, mint helyszínt, ahol Budapestet, Prágát és Varsót már egyaránt demokratikusan megválasztott politikusok képviselték. Az együttműködés alapdokumentumának tekintett Visegrádi Nyilatkozatot a középkori magyar fellegrárban 1991. február 15-én írta alá Antall József, Václav Havel és Lech Wałęsa.

CSÓTI GYÖRGY

Válasz Csóti Györgynek

Tisztelt Nagykövet Úr!

A Bécsi Napló szerkesztősége továbbította nekem az Ön levelét a *Quo Vadis V4 Csoport* című cikkemmel kapcsolatosan, melyre ezúton szeretnék válaszolni.

Talán meglepődik, de teljesen egyetértek kritikájával. Az történt ugyanis, hogy az általam írt eredeti cikknek csak a felét tudta a szerkesztőség leközölni, helyhiány miatt.

A bevezető részben az eredeti, még írógéppel készült Nyilatkozat pontjait és céljait soroltam fel, valamint kitértem az akkori politikai környezetre is, tehát minden, az Ön által hiányolt részre. A *Külügyi Szemle* 2003/3.szám /Európa/Boros Ferenc: a „visegrádi együttműködés és perspektívája” c. írása említi meg, hogy „Általában elismert tény, hogy a közép-európai térségben a politikai lépések koordinálásának kiemelkedő kezdeményezője volt Václav Havel, aki a lengyel szejmben 1990. január 25-én tett erre javaslatot, majd hívta meg Magyarországot és Lengyelországot képviselőit egy Pozsonyban tartandó találkozóra...”

Az 1990. január 25-én a lengyel szejmben elhangzott javaslat és az 1990. novemberi párizsi CSCE/EBEÉ-csúcs között eltelt idő alatt, a két államfő többször egyeztetett a részletekről.

Több forrás szerint Antall József kezdeményező szerepet játszott a visegrádi helyszín és a történelmi szimbólum kiválasztásában. Mondhatjuk úgy is, hogy a két politikus közös érdeme volt a V4-es Csoport megalapítása.

A *Nyilatkozat* kitért a nemzeti kisebbségek jogainak teljes körű biztosítására is, ezért erre hivatkozva részleteztem a 2025 decemberében, a Beneš-dekrétumok újbóli alkalmazása, illetve azok megkérdőjelezésének bűncselekmény-

nyé nyilvánítása miatt kialakult magyar–szlovák feszültség okait és az arra adott válaszokat.

A szerkesztőség azonban ígéretet kapott egy felvidéki születésű magyar diplomatától a Beneš-dekrétumokról szóló részletes elemzésre, ezért a cikkemből ez a teljes oldalas írás kimaradt.

Sajnálatos módon megbetegedés miatt az említett elemzés végül nem jelent meg.

A NATO-val összefüggésben egy, az onet.pl internetes hírportálon megjelent írásra hivatkoztam, amely arra figyelmeztetett, hogy kellően erős és hiteles szövetségi rendszerek hiányában megismétlődhetnek a történelem tragikus eseményei. A cikk példaként az 1939. szeptemberi lengyelországi eseményeket említette, amikor egy szuverén államot két nagyhatalom – Németország és a Szovjetunió – két héten belül egyszerre támadott meg.

Álláspontom szerint amennyiben az Egyesült Államok nyíltan egy másik NATO-tagállam területének elfoglalását mérlegeli, illetve ilyen irányú fenyegetést fogalmaz meg, az nehezen egyeztethető össze a szövetség alapításakor rögzített célkitűzésekkel és elvekkel. E fejlemények következtében több észak-európai állam egy esetleges regionális védelmi együttműködés lehetőségét is vizsgálja, amelyet egyes elemzők a NATO belső kohéziójának gyengüléseként, sőt fragmentálódásának jeleként értelmeznek.

Az eredeti cikkemet a Bécsi Napló emailen minden érdeklődő számára szívesen eljuttatja.

Mi ebből számomra a tanulság? Egy felére rövidített cikk megjelenésére ezentúl nem fogok igent mondani.

Tisztelettel,

Olszewski Ágnes

HIRDETÉSEK

Középkorú, egyedülálló, özvegy nő vagyok. Olyan társat keresek, aki számára az őszinteség, a becsület és a kölcsönös tisztelet alapérték. Tartós, szeretetteljes kapcsolat reményében várom komoly szándékú úr jelentkezését! Szeretnék újra szeretni és szeretve lenni!

Tel.: +36 30 615 81 76.

Életjáradéki vagy eltartási szerződést kötnék idős hölgygel vagy úrral. Fontos számomra a tisztelet, a gondoskodás és a biztonság! Magyarországi vagy ausztriai ingatlan is szóba jöhet, akár terhelt ingatlan esetén is!

Közjegyző előtt kötött megállapodással. Jelentkezését szeretettel várom!

Tel.: +36 70 164 30 07.

Arany, ezüst antik tárgyak és teljes hagyatéék felvásárlása! Régi ékszerek, arany- és ezüst tárgyak, órák, porcelánok, festmények, érmék, dísz tárgyak érdekelnek. Fizetés készpénzben azonnal! Korrek ár, diszkrét ügyintézés. Díjmentes felmérés!

Tel.: +36 30 429 01 49.

TETŐDOKTOR!

Régi hajlott tetők javítása, cseréje, beázás elhárítása, bádogozás, Lindab tető, új tető cserepezése, kisebb javítások, SOS munkák.

Tel.: 0043 690 200 44970

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 58.

Web: www.kozpontiszovetseg.at

<http://www.becsinaplo.eu>

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi.naplo@gmail.com

Zweimonatsblatt der UngarInnen in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:

Zentralverband Ungarischer Vereine u.

Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodó Barna (Temesvár), Csáky Pál (Pozsony), Czellar Judit (Genf), Gömöri György (London), Jánosi Zoltán (Budapest), Kovács István (Budapest), Kovácsné Németh Mária (Győr), T. Kovács Péter (Budapest), K. Lengyel Zsolt (Regensburg), Papp László (New York), Radics Éva (Bad Tatzmannsdorf), Sárközi Mátyás (London), Szakály Sándor (Budapest), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Lengyel Ferenc, Martos Péter, Másréti Kató Zoltán, Veit Zita

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

MUNKATÁRSAK:

Ádám Ágnes (Bécs/Budapest), Bölskey-Molnár Dávid (Bécs), Bika Julianna (USA), Birtalan Iván (Bécs/Budapest), B. Szabó Péter (Zürich), Csinta Samu (Kolozsvar), Csire Márta (Bécs), Cs. Varga István (Eger), Fried István (Budapest), Katona András (Szeged), Keszég Kornél (Berlin), Nagymihály Zoltán (Budapest), Neszméri Tünde (Dunaújfalú), Paládi Renáta (Ungvár), Palágyi István (Prága), Reményi György (Grenoble), Rimpler Diána (Bécs), Tamási-Orosz János (Budapest), Tómos Margareta (Szabadka), Varga Gabriella (Budapest), Margarete Wagner (Bécs), Zolcer János (Kisvárd)

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank

der oesterreichischen Sparkassen AG.,

IBAN: AT57201110000446793 • BIC: GIBAAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre:

Ausztriában 30 Euro, Magyarországon 6500 Ft, Nyugat-Európában 30 Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 35 dollár, Szerbiában: 3500 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 5 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew ReKay, Oakland, CA
E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc.
San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd.
Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Lindop Márta, Email: martalindop@hotmail.com, Co-op Bank 08 90 66 10436237

Hollandiában: Deuten-Makkai Réka

E-mail: federatio_hollandia@yahoo.com

Tel.: 0031 6 144 250 84

IBAN: NL81 INGB 0002304058

Kanadában: Pannonia Books Ltd., Toronto,

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószám: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországban: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Ria Meszlényi, Basel,

E-mail: ria.meszlenyi@gmail.com

Tel.: 061 331 11 38, Mobil: 076 468 05 20

PostFinance, Mária Balla Meszlényi, Konto-Nr.: 15-508825-5, IBAN: CH89 0900 0000 1550 8825

5, BIC POFICHBEXXX

Svédországban: Szöllösi Antal, S-127 24

Skärholmen, Box 176. PlusGiro: 756987-4.

Szerbiában: Tómos Margareta

E-mail: margareta.tomo@gmail.com

Szlovákiában: Benyák Mária

E-mail: mariabenyak@gmail.com

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkekért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat (fájlokat) nem őrünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.